

Ikt. sz.: NEB/18-2/2016.

KK-2/2016. sz. ülés
(KK-7/2014-2018. sz. ülés)

J e g y z ő k ö n y v

az Országgyűlés **Magyarországi nemzetiségek bizottsága**
Köznevelési és kulturális albizottságának
2016. május 4-én, szerdán, 10 óra 1 perckor
az Országgyűlés Irodaháza V. emelet 562. számú tanácstermében
megtartott üléséről

Tartalomjegyzék

<i>Napirendi javaslat</i>	3
<i>Az ülés résztvevői</i>	4
<i>Az ülés megnyitása, a napirend elfogadása</i>	5
<i>A nemzetiségi civil szervezetek, kulturális egyesületek és csoportok szerepe a nemzetiségi kultúra, nyelv és hagyományok megőrzése, átörökítése terén</i>	5
<i>Elnöki bevezető</i>	6
<i>Előadások és hozzászólások</i>	6
<i>Bágy György (Eleki Román Hagyományőrző Táncegyület)</i>	6
<i>Galda Levente (Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület)</i>	14
<i>Klausz Karola (Identita Szlovák Egyesület)</i>	15
<i>Kreiszl László (Magyarországi Német Ének-, Zene- és Tánckarok Országos Tanácsa)</i>	29
<i>Szilcer-Likovics Olga (Ruszin Kulturális Egyesület)</i>	36
<i>Mukicsné Kozár Mária (szlovén néprajzkutató, Országos Szlovén Önkormányzat Kulturális Bizottsága)</i>	40
<i>Egyebek</i>	44
<i>Az ülés berekesztése</i>	46

Napirendi javaslat

1. A nemzetiségi civil szervezetek, kulturális egyesületek és csoportok szerepe a nemzetiségi kultúra, nyelv és hagyomány megőrzése, átörökítése terén

Meghívott előadók:

Bágy György, az Eleki Román Hagyományőrző Táncegyesület elnöke

Galda Levente, a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület elnöke

Klausz Karola, az Identita Szlovák Egyesület elnöke

Kreiszl László, a Magyarországi Német Ének-, Zene- és Tánckarok Országos Tanácsa elnöke

Mukicsné Kozár Mária szlovén néprajzkutató, az Országos Szlovén Önkormányzat Kulturális Bizottságának elnöke

Szilcer-Likovics Olga, a Ruszin Kulturális Egyesület elnöke, az Országos Ruszin Önkormányzat oktatási és kulturális ügyekkel foglalkozó elnökhelyettese

2. Egyebek

Az ülés résztvevői**Az albizottság részéről****Megjelent**

Elnököl: **Kölesné Kiss Erika** szlovén nemzetiségi szószóló, az albizottság elnöke

Hepp Mihály horvát nemzetiségi szószóló, az albizottság alelnöke

Giricz Vera ruszin nemzetiségi szószóló

Kreszta Traján román nemzetiségi szószóló

Ritter Imre német nemzetiségi szószóló

A Magyarországi nemzetiségek bizottsága részéről

Fuzik János szlovák nemzetiségi szószóló

Koranisz Laokratisz görög nemzetiségi szószóló

A Magyarországi nemzetiségek bizottsága titkársága részéről

Dr. Arczt Ilona főtanácsadó

Schweighoffer Anita, a bizottság munkatársa

Meghívottak**Hozzászólók**

Bágy György, az Eleki Román Hagyományőrző Táncegyesület elnöke

Galda Levente, a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület elnöke

Klausz Karola, az Identita Szlovák Egyesület elnöke

Kreisz László, a Magyarországi Német Ének-, Zene- és Tánckarok Országos Tanácsa elnöke

Mukicsné Kozár Mária szlovén néprajzkutató, az Országos Szlovén Önkormányzat Kulturális Bizottságának elnöke

Szilcer-Likovics Olga, a Ruszin Kulturális Egyesület elnöke, az Országos Ruszin Önkormányzat oktatási és kulturális ügyekkel foglalkozó elnökhelyettese

(Az ülés kezdetének időpontja: 10 óra 1 perc)

Az ülés megnyitása, a napirend elfogadása

KISSNÉ KÖLES ERIKA szlovén nemzetiségi szószóló, az albizottság elnöke, a továbbiakban ELNÖK: Dober dan želim! Jó napot kívánok! Nagy tisztelettel köszöntöm önöket a Magyarországi nemzetiségek bizottsága Köznevelési és kulturális albizottságának 2. ülésén ennek a tavaszi ülésszaknak! A Magyarországi nemzetiségek bizottsága Köznevelési és kulturális albizottságának mai ülését megnyitom. A határozatképesség szempontjából megállapítom, hogy az albizottság tagjai öt fővel jelen vannak - senki nem jelezte távolmaradását, mindenki itt van -, megállapítom, hogy az albizottságunk határozatképes. Mindenkinek eredményes, jó munkát kívánok!

Külön tisztelettel köszöntöm a mai ülésen azokat az előadókat, akik a gyakorlati életből, a nemzetiségi területről érkeztek és a mai ülést gyakorlatilag az ő előadásaikra fogjuk építeni. Így köszöntöm Klausz Karolát, az Identita Szlovák Egyesület elnökét; Galda Leventét, a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület elnökét; Szilcer-Likovics Olgát, a Ruszin Kulturális Egyesület elnökét, az Országos Ruszin Önkormányzat oktatási és kulturális ügyekkel foglalkozó elnökhelyettesét; Mukicsné Kozár Mária szlovén néprajzkutatót, az Országos Szlovén Önkormányzat Kulturális Bizottsága elnökét; Bágy György urat, az Eleki Román Hagyományőrző Táncegyesület elnökét és Kreisz László urat, Taksony polgármesterét, a Sváb Hagyományőrző Egyesület elnökét. *(Közbeszólás.)* Szeretnék pontosítani: Kreisz László úrnál nekem valóban egy másik cím, a Magyarországi Német Ének-, Zene- és Tánckarok Országos Tanácsának elnöke cím van feltüntetve, tehát ebben a minőségében is köszöntjük.

Mai ülésünk napirendi pontjai a következők: a nemzetiségi civil szervezetek, kulturális egyesületek és csoportok szerepe a nemzetiségi kultúra, nyelv és hagyományok megőrzése, átörökítése terén, amit elsősorban az imént felsorolt előadókra fogunk építeni; a 2. napirendi pont az egyebek címet viseli, a mai alkalomra más napirendi pontot nem jelöltünk ki. Kérdezem az albizottság tagjait, hogy a napirendi pontokat az előterjesztés sorrendjében, illetve a meghívó alapján elfogadják-e, illetve van-e valakinek eltérő javaslata. Van-e valakinek ettől eltérő javaslata? *(Senki nem jelentkezik.)* Amennyiben nincs, úgy kérem az albizottság tagjait, hogy legyenek kedvesek megszavazni a napirendet. *(Szavazás.)* Köszönöm szépen.

Megállapítom, hogy az albizottság tagjai 5 igen szavazattal, tartózkodás és ellenszavazat nélkül a napirendi pontok fenti sorrend szerinti tárgyalását elfogadták.

A nemzetiségi civil szervezetek, kulturális egyesületek és csoportok szerepe a nemzetiségi kultúra, nyelv és hagyományok megőrzése, átörökítése terén

Tisztelt Albizottság! Kedves Vendégek! Az 1. napirendi pont, egyben a fő napirendi pont tárgyalása következik. Kérdezem, hogy a technika engedi-e ezt, vagy várjunk még egy kicsit. *(Bágy György: Mindjárt kipróbáljuk, hoztak már hangfalat is.)* Jó.

Elnöki bevezető

A magyarországi nemzetiségek számára - mint általában mindenütt a világon a kisebbségi sorban élő nemzetiségi közösségek számára - a nyelv és a kultúra őrzése, ápolása, átörökítése a következő generációk számára sajátos, kiemelt kérdés, a megmaradás kulcskérdése. Az önazonosság-tudat kialakítása elsősorban a szülői házban, a családi hagyományokban gyökerezik, de erősítése és fenntartása a nemzetiségi közösség kollektív feladata is. A múlt század közepe óta Magyarországon is érzékelhetővé váltak az egyre erőteljesebben ható asszimilációs törekvések, és e folyamatok mindössze pár évtizeddel ezelőtt kezdtek háttérbe szorulni.

A nemzetiségi önmeghatározás, az ítélőképesség formálása, hogy ennek jelentőségével a nemzetiséghez tartozók azonosuljanak, népcsoportjuk körében a tudomány, saját népük művészete iránti nyitottság alakításában felbecsülhetetlen szerep hárul a nemzetiségek szervezeteire, a civil egyesületekre, szervezetekre, de kiemelten fontos a kultúracsoportok működése. A nemzetiség nyelvén elhangzó dalok, versek, a hagyományos népviseletben eltáncolt százéves táncok, a tárgyi emlékek, a hagyományos konyhaművészet átörökítése a hazai nemzetiségek számára meghatározó jelentőséggel bír.

A mai albizottsági ülésen értékes szakemberek értékes tapasztalataiból ismerhetnek meg jó gyakorlati megoldásokat albizottságunk tagjai, hallhatnak ötleteket a jövőre vonatkozóan meghívott vendégeinktől. Bizonyára feladatokkal, kérdésekkel is ellátnak minket, amelyek közvetítését a kulturális ügyekért felelős államtitkárság, adott esetben a parlament felé kell közvetíteniük a szószólóknak.

Tisztelettel megkérem felkért előadóinkat, hogy tartsák meg tájékoztatójukat saját nemzetiségi közösségeik vonatkozásában. Az előadások megtartására ábécé-sorrendben, az alábbiak szerint kerül sor: az első előadónk Bágy György úr, az Eleki Román Hagyományőrző Táncgyesület elnöke, akinek ezúton átadom a szót. Köszönöm szépen.

Előadások és hozzászólások

Bágy György (Eleki Román Hagyományőrző Táncgyesület)

BÁGY GYÖRGY, az Eleki Román Hagyományőrző Táncgyesület elnöke: *(Felállva:)* Köszönöm. Bágy György, az Eleki Román Hagyományőrző Táncgyesület elnöke és az Eleki Román Nemzetiségi Önkormányzat elnöke vagyok. *(Közbeszólások: Mikrofonba kellene beszélni!)* Akkor leülök, bocsánatot kérek! Tehát Bágy György, az Eleki Román Hagyományőrző Táncgyesület elnöke és az Eleki Román Nemzetiségi Önkormányzat elnöke vagyok. Engem ért az a megtiszteltetés, hogy eljőjtek ide önökhöz, és tájékoztassam önöket, mondjak egy pár szót az eleki hagyományokról és az eleki népszokásokról, a román hagyományokról.

Ott kezdeném, hogy Eleket már 1232-ben jegyezték, a Kárpát-medencébe bevonuló honfoglaló törzsek Velek vezér vezetésével itt telepedtek le, és a történetírók azt mondják, hogy a „v” betű elhagyásával alakult ki az Elek elnevezés.

El kell mondanom, hogy Elek hol található. Elek a Viharsarok délkeleti részén, Békéscsabától 30, Gyulától 15 kilométerre, közvetlenül a román határ szélén található, mintegy kilométerre van tőlünk a román határ. A határ túloldalán Otlaka, mai nevén Grăniceri település található.

Említettem az előbb, hogy már 1232-ben jegyezték Eleket, tehát már akkortól vannak feljegyzések. A török hódoltság idején, 1666-ban, amikor a gyulai vár és a környező területek elestek és török fennhatóság alá kerültek, utána 150 évig, tehát másfél évszázadig pusztulás jellemezte ezt a vidéket, nem éltek itt emberek. Majd 1724-ben, amikor báró Harruckern György János szolgálataiért a császártól nagyon sok földet kapott, akkor ő telepéseket hozott be Elekre Bajorországból, mintegy 50 családot Würzburg, Bamberg, Gerolzhofen környékéről. Ezt tekintjük az első betelepítésnek. Aztán 1739-ben iszonyú pestisjárvány dühöngött, és Elek szinte minden harmadik lakosa elhunyt, meghalt, ezért 1744-ben újratelepítette a báró úr Eleket: 60 családot hozott be Elekre ugyanarról a vidékről. Elek szinte teljesen német nyelvű, német nemzetiségű település volt a második világháborúig, akkor Elek lakossága 10 ezer főre volt tehető. Elek Arad és Zaránd vármegyéhez tartozott ebben az időben. 1739 után tehát megvolt a második betelepítés, majd 1775-ben kihalt a Harruckern család, akkor a Wenckheimékhez kerültek a birtokok, és ők gazdálkodtak ezeken a részeken.

1946-ban a történelemnek a mivoltából, a poznani egyezmény részeként azokat az embereket, akiket 1724-ben és '44-ben betelepítettek, visszatelepítették, kiűzték Elekből Németországba. Az eleki németajkú lakosságnak mintegy a 70 százalékát vitték el Elekről, és ekkor hoztak be magyarokat, szlovákokat, Erdélyből románokat, és ekkor vált Elek sokszínű nemzetiségi településsé. A magyarok 45 százalékban, a németek 22 százalékban, a románok 26 százalékban, a szlovákok 4 százalékban, a cigányok pedig 6 százalékban lakják Elek települését. Jelenleg olyan 5500-5600 fő lakik Eleken.

Az eleki románság a XVIII. század végén, a XIX. század elején Arad vármegye községeiből szivárgott be Elekre, hisz ezeknek a gazdáknak, ezeknek a földbirtokosoknak munkáskézre volt szükségük. Így jöttek be a románok, és először csak idénymunkákra jöttek be, amikor aratás, cséplés, kukoricabetakarítás volt, később már családostól telepedtek le Eleken, és ők voltak a tanyákon meg bent a faluban is a német családok kiszolgálói, tehát a románság cselédsorban élt. Ekkor jöttek be - úgy, ahogy említettem az előbb - családostól többen is. Ezek az emberek tehát a németeknél voltak cselédek, őket nem tartották egyenrangú embereknek, cselédsorban nevelkedtek, a románok közül nagyon sokan írástudatlanok voltak, és a románság csak úgy tudta megőrizni a kultúráját, mivel így el volt zárva a kultúrától, nem is tudott asszimilálódni, más kultúrákkal nem tudott kapcsolatot teremteni, ők megtartották a saját kultúrájukat úgy, ahogy elhozták valamikor.

A második világháború után a románság, ez a többszörösen hátrányos helyzetű románság volt az, aki a leghamarabb aktivizálta magát. 1947-ben létrehozta a román kultúrcsoportot. A második világháború után vagyunk két évvel, az akkori fiatalok azokban a nehéz helyzetekben is arra gondoltak, hogy jó lenne az ő hagyományukat, az ő hagyományaikat valahogy megőrizni és továbbvinni, és úgy gondolták 19-en, akik megalapították ezt a román kultúrcsoportot, hogy karácsony másnapján 1947-ben román bált rendeznek Eleken. Ezt a román bált úgy kell elképzelni, hogy volt egy kiskocsmá, ahol volt egy táncteremnek titulált terem, ahol megszervezték ezt a román bált, és soha olyan sokan nem voltak ebben a teremben, mint karácsony másnapjának az estéjén. Ezek a fiatalok, akik akkor összejöttek, saját maguk gondoskodtak a ruhájukról, ők szerezték be a ruhákat, ők szerezték be a színházi kellékeket, mindent ők maguk szedtek össze, és hatalmas sikerrel szerepeltek karácsony

másnapjának estéjén ezen a román bálon. A nagy sikeren felbuzdulva úgy beszéltek, hogy ők ezt szeretnék továbbvinni, szeretnének együtt maradni, és elhatározták, hogy azzal a műsorral, amelyet ők akkor este adtak, felkeresik a környező románok lakta településeket, és bemutatják ezt a műsort. A közelben - olyan 15-20 kilométerben lehet gondolkodni - van Kétegyháza, Lőkősháza, Bánkút vagy Botospuszta. Kezdetleges közlekedési eszközök voltak, nem tudtak mással menni, csak parasztszekérrel, ők így mentek el ezekre a fellépésekre.

Az 1950-es években, pontosabban 1953-ban ehhez a kultúrcsoporthoz, az eleki románsághoz csatlakoztak a magyarok, aztán a németek, a cigányok, és így alakult meg az Eleki Nemzetiségi Népi Együttes. Ők is hozták magukkal a saját hagyományaikat, a saját dalaikat, táncaikat, és így bővült a repertoár. Egy nagyon híres együttesé alakult az egész. Meg kell említenem 1954-et, amikor Budapesten szerepeltek, és meg kell említenem 1955-öt, amikor a Néphadsereg Színházban - Rákosi Mátyás ott ült az első sorban - az eleki együttes 75 táncossal a színpadon az est legjobb együttese címet kapta, úgyhogy nagy sikerük volt. Majd amikor a '60-as évek végén, a '70-es évek elején elindult a Röpülj, páva! mozgalom Vass Lajos vezetésével, akkor az eleki románság is megalakította a maga Röpülj, páva! körét 1972-ben. Természetesen a többi nemzetiség is, amely Eleken élt, a németek, a szlovákok is megalakították a saját Röpülj, páva! körüket. Aztán volt, amikor együtt is mentünk szerepelni, volt, amikor külön-külön mentünk szerepelni, és előadtuk azokat a táncokat, azokat a csodálatos hagyományokat, azokat a csodálatos román táncokat, amelyek a mi repertoárunkban szerepelnek még a mai napig is. Abban az időben, amikor a Röpülj, páva! kör működött, 80 tagot számlált az eleki román csoport is, tehát ez a Röpülj, páva! kör. Ez a Röpülj, páva! kör jogutódja lett az előző táncsoportnak, tehát most már úgy szerepeltünk, ha elmentünk valahova fellépni, hogy Eleki Röpülj, páva! kör.

Itt el kell mondanom azt, hogy az '50-es évek elejétől a kultúrházban - mert kultúrházak voltak akkor - találkoztak ezek a táncosok, és volt egy olyan kultúrigazgató, aki nagyon jól hozzányúlt ehhez az egészhez, és ő vezette az egészet, ő fogta össze az egészet, a nemzetiségeknek a Röpülj, páva! köreit, mindet ő fogta össze, és a kultúrházon belül működött minden. Ez a kultúrigazgató Nyisztor György volt, aki az 1970-es évek elején Állami Díjat kapott a munkásságáért, úgyhogy ezzel is büszkélkedhet Elek.

Azt még el kell mondanom, hogy az '50-es években Martin György, biztos tetszettek hallani a nevét, néptáncutató, híres néptáncutató volt, és Tímár Sándor lejárt Elekre, összegyűjtötték az eleki román táncokat, elmentek házakhoz, az udvaron táncoltak - lehet, hogy ha a bejátszás lesz majd, lehet, hogy ez is elő fog jönni -, némafilmet készítettek azzal a kis kamerával, amellyel akkoriban jártak, a hanganyagot pedig külön vették fel. Ezek az anyagok, ezek az archivált anyagok mind megtalálhatóak a Magyar Tudományos Akadémián, nagyon sok táncos és nagyon sokan mások, akiket érdekelnek az eleki táncok, onnan merítenek, tehát oda elmennek, megnézik, és akkor így dolgoznak tovább.

1995-től Eleki Román Hagyományőrző Együttes lett, ekkor váltott nevet, majd 1999-ben pedig Eleki Román Hagyományőrző Táncegyület lett, és ebben a formában működünk most is. El kell mondanom azt, hogy ebben az egyesületben - most is vagyunk elég sokan - négy generáció táncol, tehát az első generáció az olyan 20 év körüliek, aztán jön a következő generáció, amely ott van, az 50 év körüliek, aztán jön az én generációm, és akkor utána pedig a

Szabó Péter bácsiék generációja, ő most 10-én fogja ünnepelni a 81. születésnapját, és meg kell említenem, hogy ő ott volt az alapító tagok között is, tehát ő az egyedüli élő ember, aki az alapító tagok között is ott volt 1947-ben.

A mi repertoárunkban nagyon szép jelenetek vannak, aztán román táncok vannak, az eleki joc, ami híres, világszerte híres, táncolják a világ minden részén, táncolják Magyarországon is az együttesek, hisz ezeket mind elsajátították. Majd meg tetszenek látni, hogy mennyire fergeteges, mennyire virtuóz, mennyire igazi ez az eleki tánc, és milyen gyönyörűek ezek az eleki hagyományok, amelyeket még most is úgy, abban a formában adunk elő, ahogy akkoriban a régi idősek, a nagytatáink, a dédszüleink művelték.

Először akkor a jocról beszélnek. Említettem már, hogy az akkori cselédségnek semmilyen más szórakozási lehetősége nem volt, csak az, hogy megbeszéltek, hogy vasárnap délutánonként hol találkoznak, megfogadtak egy zenészt, és arra a délutánra elmentek ahhoz a lányos házhoz, ahova megbeszéltek, ők elmentek oda a zenészekkel és egy táncdélutánt - mert a „joc” azt jelenti, hogy tánc - rendeztek. 1 óra körül kezdődött ez a joc, de már 5 órakor menniük kellett, mert a jószágokat el kellett látni, és be kellett fejezni. Volt, amikor a csendőrség tiltotta, és hogyha nem jelentették be azt, hogy ők jocot szeretnének csinálni, akkor igencsak megbüntették őket. Ez a joc - majd tetszenek látni, habár nem tudom, hogy pont ez az anyag itt van-e - szigorúan négy táncból áll: a lungából, ami azt jelenti, hogy hosszú, a mânânteauából, ami azt jelenti, hogy aprózó, a cigányosból, azaz a tiganeascából és az erdélyiből, az ardeleanából, vagy úgy is szokták mondani, hogy dragoste, szerelmes. Tehát ez a négy tánc alkotja az eleki jocot.

A jocnak még más szigorú szabálya is van: sorban táncolják a párok, és mindig az a táncospár táncol lefelől, amelynek a tagjait a legjobb táncosnak tartanak; az volt a legközelebb a zenészekhez, az dirigálta a zenekart, a többiek aztán szépen felsorakoztak mögé, és ez így megy manapság is, hisz mi manapság is megrendezzük a román báljainkat, most is például februárban volt a román bálunk, minden évben megszervezzük, és nagyon híres román báljaink vannak, az ország különböző részeiből eljönnek olyan táncosok, akik kíváncsiak még az eleki táncokra, hogy személyesen lássák még azokat az embereket, akik élnek és még be tudják mutatni autentikusan, ugyanúgy ezeket a táncokat, mint ahogy azokat valamikor táncolták.

El kell mondanom azt is, hogy azok a fiatalok, akik köztünk vannak - az előbb négy generációról beszéltem -, úgy tanulták meg ezeket a táncokat, hogy ők is hitelesen adják át, és már általában olyan 10-12 éve táncolnak a legfiatalabbak is, nekik is kialakult az egyéniségük, és mindegyiknek megvan a maga tánca - erről majd akkor beszélek, hogyha majd beszélek a vetélkedésről a táncban -, úgyhogy...

ELNÖK: Elnézést, esetleg kérhetném azt, hogy menet közben belenézessünk a filmbe? Mert igazából 25-30 perc áll egy-egy előadó rendelkezésére (*Bágy György: Jó, akkor máris! Máris!*), és akkor menet közben tolmácsolná.

BÁGY GYÖRGY, az Eleki Román Hagyományörző Táncgyűlés elnöke: Jó, rendben, köszönöm szépen, köszönöm, köszönöm. (*Előadását a továbbiakban vetítéssel kíséri.*) Amit most látunk, az a fiútánc, amiről beszéltem. Itt épp az 50. éves évfordulónk van, tetszenek látni, hogy egy egész

kiállítás van a háttérben, úgyhogy gyönyörűen berendeztük a termet. Ez a művelődési házban, a mostani művelődési házban van, ott lett készítve ez a felvétel. Itt minden fiú vetélkedik a táncban, minden fiú - amiről az előbb beszéltem - megmutatja az egyéniségét, a figuráit, amiket ő táncol, úgyhogy majd tetszenek látni, hogy mennyire-mennyire virtuóz ez a tánc, és mennyire nehéz tánc ez. Nem tudom, lehet hallani a zenét is? *(Közbeszólások: Igen.)* Jó, köszönöm. *(A filmben feltűnik Bágy György. - Koranisz Laokratisz: Ő nagyon ismerős, nem? - Derültség.)* Egy kicsit. Csak akkor még nem volt ennyire fehér a szakállam.

Azt is el kell mondanom, hogy az együttesben általában rokonság táncolt, tehát itt unokatestvérek, nagybátyák vannak, nagyon kevés az a kívülálló, aki abban az időben is táncolt és most is. Most már azért vannak olyanok is, akikkel én... Most jön Botás Pali bácsi, aki a népművészet mestere, sajnos már nincs köztünk, neki nagyon jellegzetes tánca volt, ezt is nagyon sokfelé táncolják - annyira tekeri a lábait, hogy nagyon. *(Derültség. - Koranisz Laokratisz: Nem csak a lábait! - Derültség.)* Akiket most látunk, sajnos már eltávoztak, már négy éve, hogy ő nincs köztünk. Aztán itt van Péter bácsi, Szabó Péter bácsi, aki még él, és most lesz 81 éves, a népművészet mestere. Mögötte van Gál Gyuri bácsi. Azt hiszem, hogy itt jönnek majd még a fiatalok is, páros tánc lesz, igen. Ez az a joc, amiről beszéltem. Majd bejönnek mindjárt a lányok, sorban táncolnak, és akkor a négy táncot fogják táncolni, a lungát, a mânânteauat, a tiganeascát meg a dragostét. Mellettem az öcsém, ő is a népművészeti ifjú mestere, Gál Gyuri bácsi a népművészet mestere, ő is meghalt már sajnos, de a családja, a fiai ott vannak, az egyik fia híres koreográfus, és ő is a népművészet ifjú mestere és örökös aransarkantyús táncos. Most jönnek a hölgyek, közülük ketten élnek már csak sajnos, a többiek már mind elmentek. Ez egy nagyon régi felvétel, az 50. éves évfordulón készült. Amit most látunk, az a lunga, a hosszú. A végén pedig a fiúk úgy köszönték meg a táncot, hogy a lánynak a jobb kezébe csaptak, így köszönték meg, és akkor így lett vége a táncnak. Így néz ki tehát az eleki joc, úgy nézett ki az előbb a fiútánc. Majd fogok mutatni egy népszokást is. Amit most látunk, az a mânânteaua, tehát az aprózó. Hagyjam még? *(Közbeszólások: Még egy kicsit.)* Belefér?

ELNÖK: Egy-két percig még mehet.

BÁGY GYÖRGY, az Eleki Román Hagyományőrző Táncegyület elnöke: Köszönöm szépen, jó.

Jön a következő, ami szintén nagyon híres hagyomány nálunk, a turkajárás. Azok a táncosok, akik így összeálltak, zenészeket fogadtak, és karácsony szentestéjén mentek el köszönteni. Amit most látunk, Kétegyházán eljöttek a szomszédok, eljöttek, ajándékot hoztak, várják a Jézuska megszületését, ajándékokat hoznak, leülnek itt majd, kártyáznak, beszélgetnek, és várják ezt a turkát, amit mindjárt meg tetszenek majd látni, mindjárt fogom mutatni. Tehát ajándékokat hoztak, és leültek kártyázni - közben kezelni is kell, de tudom kezelni a számítógépet -, és jönnek a köszöntők, kolindálnak, tehát egy számot kántálnak most. Arról szól az egész, hogy megszületett Jézus Krisztus, hasonlít a betlehemes játékhöz. Ami hátul van, az a turka, a ruha alatt van egy táncos, aki táncoltatja. Ennek a turkának külön tánca van, és csak az elekinek, mert Kétegyházán is van turka, meg Romániában is voltunk ezzel szerepelni, ott is rengeteg ilyen turkás összejött,

minden egyes területnek másképp néz ki a turkája, más az előadása. Itt most kántálnak. Utána a házigazda megkínálja őket, vendégül látja őket, és most látjuk, hogy táncol a turka. Egy kucsmás bácsi kíséri a turkát, neki egy tarisznya van a hátán, ő megy mindenhova, és vigyáz arra, hogy nehogy valaki a lepel alá nézzen, hogy ki táncol ott, tehát ki táncoltatja a turkát. Amikor elmentek így köszönteni, és járták egész éjszaka a tanyákat, járták benn a faluban a házakat, és köszöntöttek, akkor reggel, amikor befejezték, akkor azt az elemózsiát, ami abban benne volt, szétoztották. Ebből mutatok még egy picit. Ezt is színpadra állítottuk, és ezzel is járjuk az országot, amikor karácsony van, tehát ez is egy élő hagyomány, ezt is csináljuk most. Ebből, a turkából ennyit mutattam.

Ez volt a turkajárás, ez volt a fiútánc, ez volt az eleki joc.

Nagyon röviden beszélek még az eleki lakodalmasról, ami szintén egy nagyon híres népszokás, csak megmutatom, hogy melyik ikon az, de akkor abból nem játszok le semmit. Ez úgy volt megrendezve, hogy eleki volt a menyasszony, méhkeréki volt a vőlegény, és Vásárhelyi Laci bácsi 1986-ban Mohácson nemzetiségi fesztivált szervezett, ahova bennünket vitt el ezzel a lakodalmassal - hatalmas siker volt. Filmfelvétel örökítette meg ezt az egészet, és filmfelvétel meg különböző felvételek, televíziós felvételek őrzik ezeket a hagyományokat, amelyeket én itt bemutattam.

Röviden mondanám tovább, hogy az Eleki Hagyományőrző Táncgyesületnek tehát ez a műsora, ezzel járjuk most is az országot-világot, rengeteg helyen megfordultunk úgy belföldön, mint külföldön, nagyon sok fesztiválnak a résztvevői vagyunk. Valamikor elkezdte az az együttes, amely '53-ban alakult a Balaton melletti keszthelyi, balatonfüredi néptáncfesztiválokra, majd '67-ben, amikor megindult a Duna Menti Folklórfesztivál Vásárhelyi Laci bácsi szervezésében - ő indította el -, akkor pedig annak az állandó résztvevői lettünk, aztán a jászsági csángófesztiválnak és a Kiscsöszai Pajtafesztiválnak is, ami minden évben meg van rendezve, idén is megyünk, úgyhogy nagyon-nagyon sok helyre járunk. Nagyon sokféle szerepeltünk Romániától kezdve Ausztrián keresztül Csehországig át, és természetesen a táncbáloalkotók elmaradhatatlan vendégei, fellépői vagyunk.

Még arról beszélnék, hogy jövőre ünnepeljük a 70. éves évfordulót. A 70 év alatt rengeteg elismerést és rengeteg díjat begyűjtött az eleki hagyományokkal az eleki nemzetiségi néptáncgyűjtés, maga a hagyományőrző együttes és a mostani Román Hagyományőrző Táncgyesület is. Egy párat sorolnék csak fel, ha lehet: említettem már, hogy 1954-ben az eleki román együttes Balatonfüreden meg a későbbiek folyamán Keszthelyen megrendezett nemzetiségi fesztiválokra nyert, aztán említettem a Néphadsereg Színházban való '55-ös szereplést. Beszéltem a Duna Menti Folklórfesztiválról. 1967-ben, '77-ben, '87-ben a Szocialista Kultúráért kitüntetett együttes volt, majd 1972-ben az eleki együttes a művészi teljesítményéért megkapta a Népművelési Intézet Nívódíját. Ezt a Nívódíjat az 50. évforduló alkalmából is megkapta az eleki együttes 1997-ben. Természetesen - ahogy említettem - rengeteg tévéfelvétel van, szerepeltünk az Almáriumban, szerepeltünk a Nyitott Stúdióban, és meghívásnak tettünk eleget a televízióban. A legutóbbi pedig a 2009-es Martin György nyomában című sorozat volt, Eleket is megkeresték, és ez a négy generáció, minden generáció külön-külön bemutatta, hogy ő hogyan táncolja ezt a táncot. A következő pedig, hogy - említettem azt is, hogy kiűzték a németeket - nálunk

1990 óta minden két évben megrendezik az elszármazottak világtalálkozóját. Idén is lesz majd ilyen világtalálkozó, amikor már az ötödik generáció is párosulni fog a mi táncunkhoz, hisz ott vannak a legkisebbek, akik a művészeti iskolában tanulnak, és már a romandában egy kis, egyszerű tánccal bemutatkoztak.

Azt hiszem, hogy mindenről beszéltem, és elnézést kérek, hogyha egy kicsit hosszú voltam, de nagyon jó volt, hogy mindjárt tudtam illusztrálni, mert így nem kellett külön. Köszönöm szépen a türelmüket. Ez Elek, ez az Eleki Román Hagyományőrző Táncegyesület ez az eleki románság, amely valamikor nagyon nehéz sorban nevelkedett, és ezek a hagyományai, nekünk pedig, a népművészet mestereinek, nekem és Péter bácsinak meg a díjazott táncosoknak kötelességünk átadni a fiatalságnak ezt a gyönyörű hagyományt, ezeket a gyönyörű táncokat, mert nekünk ez a kötelességünk, és amíg a lábunkat érezzük, addig ezt folytatni fogjuk. Nagyon szépen köszönöm a türelmüket.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm Bágy György úrnak, az Eleki Román Hagyományőrző Táncegyesület elnökének a bemutatóját. Mi igazán szívesen elhallgatnánk és elnéznénk az összes filmet (*Bágy György: Tudom, rövid az idő.*), de természetesen itt azért időkorlátok vannak.

Amire én fel akartam hívni a figyelmet - az esetleges kérdések lehetőségét is biztosítom majd -, hogy hogyan oldják meg az utánpótlás-nevelést. Most itt elhangzott a záró mondatban, hogy művészeti iskolában. (*Bágy György: Igen.*) Igazából ez az a szerep, amit én nagyon fontosnak tartok.

Megkérdezem az albizottság többi tagját, hogy Bágy György úrhoz valamilyen kérdést esetleg megfogalmaznak-e.

BÁGY GYÖRGY, az Eleki Román Hagyományőrző Táncegyesület elnöke: Erre még mondhatok valamit?

ELNÖK: Parancsoljon!

BÁGY GYÖRGY, az Eleki Román Hagyományőrző Táncegyesület elnöke: Nálunk mindig biztosítva volt az utánpótlás a fiatalság részéről, hiszen 1994-ben megalakult a Turla György Néptánccsoport, ahol gyerekek táncoltak, utána 1999-ben az Elek Együttes, amelyben szintén fiatalok, 20 éven aluliak táncoltak, és ezek a gyerekek mind ott vannak most köztünk. Így cserélődnek tehát itt a táncosok, az idősek elmennek, a fiatalok jönnek, és a 70 év alatt ez mindig így működött, ez így működik most is. Említettem a művészeti iskolát, ami egy nagyon jó dolog, hisz 2000 óta működik nálunk is művészeti iskola, ahonnan jön az utánpótlás. Erre a kérdésre ezt szerettem volna válaszolni.

ELNÖK: Köszönöm szépen. És akkor változatlanul kérdezem, hogy van-e kérdés. (*Jelzésre:*) Igen, Kreszta Traján úrnak adom meg a szót először.

KRESZTA TRAJÁN román nemzetiség szószóló: Köszönöm szépen a szót. Először is köszönöm Bágy György úrnak ezt a tartalmas beszámolót. Ez tulajdonképpen egy nagyon érdekes felvetésed volt, Erika, ugyanis a helyzet az, hogy az eleki hagyományőrző együttes szinte minden évben fellép az

országos román kulturális napon, tehát ez is egy olyan lehetőség, ahol egyben tudják ezeket a gyakorlásokat - mondjuk így - megtartani. A másik pedig, hogy a román településeken évenként megrendezésre kerülnek a bálók, minden településen - itt most hadd ne soroljam fel! - Kétegyházától Battonyáig bezárólag, Hajdú-Bihar megyében, és általában meghívják az eleki táncgyűttest, tehát ez egy ilyen bevezető tánc egy-egy ilyen bál alkalmával, és ez mind lehetőséget biztosít arra, hogy ez a táncsoport együtt legyen, tehát tulajdonképpen folyamatosan látens, tehát látja a publikum, látja a közönség, és tulajdonképpen kiszolgálják a hazai románságot ebben a tekintetben, hogy fellépnek, és mi folyamatosan támogattuk az ő fellépésüket, bárhova mentek. Köszönöm szépen, csak ennyit szerettem volna mondani.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm. Van-e további kérdés esetleg? *(Jelzésre:)* Az alelnök úrnak adom meg a szót.

HEPP MIHÁLY horvát nemzetiségi szószóló: Tisztelettel köszöntöm a vendégeinket is és a bizottságunk, az albizottságunk tagjait is! Miután jómagam elég jó ismerője vagyok a románság folklórjának, mert én magam is 35 évig néptáncgyűttesben dolgoztam, a Baranya Táncgyűttesben Pécsen, és nagyon sok fesztiválon vettünk részt, én emlékszem még Nyisztor Gyuri bácsira is, személyesen ismertem, de Tímár Sanyit, Foltin Jolánt is, és emlékszem még azokra a drótos magnetofonokra, te is biztos emlékszel rá, mert arra volt felvéve, tehát külön volt a film, külön a hang, és ez egy óriási gazdagság.

Amikor olvastam az előadókat, egy dolog jutott eszembe, és ezt mindegyikőtöket meg fogom kérni, hogy reflektáljatok erre a dologra - a rossz oldalát akarom most megkérdezni. Az teljesen természetes, hogy az '50-es években mindenki otthonról hozta az anyanyelvtudását, tehát tudta, hogy mit énekel, az öreganyjától, öregapjától megtanulta a táncot, mert a gyerek olyan, hogy leleszi, azt később, ha gyakorolta, tovább tudja adni, de a mai világban - én ezt tapasztalom, magam is voltam művészetiiskola-fenntartó -, és most is több mint 300 gyerek van a Baranya művészeti iskolában, de a gyerekek egy nagyon kis része érti. Tehát mindent el tudnak énekelni, tudják, hogy mi a népviselet értéke, fel tudják húzni, mert otthon a nagymama még felállítja a hokedlire, és úgy húzza rá az alsószyoknyát, de a gyerekek nagy része, még ha iskolában tanul is, akár kétnyelvűben, akár csak heti négy órában tanulja az anyanyelvét, nem fogja érteni, sokan nem is értik tehát, hogy mit énekelnek. A táncnyelv a lábban jobban megmarad, mint a fejben az anyanyelv - ez egy óriási veszély. Nem győztem soha eléggé hangsúlyozni különböző versenyeken és mindenhol, hogy legalább azt tanítsátok meg a gyerekeknek, hogy mit énekel, vagy pedig azt tudja, hogy például szavalóversenyeken a gyerekek azt mondja a zsűrielnök, hogy légy szíves, kezd el, tehát horvátul mondja neki, és mint a hal, mintha nem is tudná, és azt mondod, hogy: kezd el, és akkor elkezd és eldarálja, hogy én ebből az iskolából vagyok, ennek meg ennek a versét fogom elszavalni, és elszavalja hibátlanul, akcentus nélkül, minden, de nem tud egy szót sem belőle. Ez a fiatalságnak a megnyomorítása.

Ezért a pedagógusoknak vagy az olyanoknak, mint te is vagy, meg én is voltam, meg mindannyian tudjuk, hogy ez volna a feladatunk, hogy legalább ezt valahogy visszahozzuk, mert ahogy a német mondja: aki von Hause aus, tehát otthonról nem viszi az anyanyelv tudását, az az iskolában megtanulhat valamilyen szinten, de nemzetiségi szinten, hogy úgy beszéljen, és nem

muszáj, hogy az irodalmi legyen, mi több, inkább beszéljen valamilyen lokális nyelvezetet, mint hogy ne beszéljen semmit, vagy pedig ne értse meg azt, amit mondanak neki. A folklórt meg az énekkarokat meg a színjátszó csoportokat kevésbé értem ide, mert ott azért csak tudni kell, mert végszavazni tudni kell, de itt egyszerűen nem beszélnek a nyelvet - most persze a fiatalságról beszélek, nem a mi korosztályunkról, én három nyelven tudtam, még nem tudtam se írni, se olvasni -, tehát ez egyáltalán nem volt gond a részemre, de ennek a hagyományőrzésnek van egy ilyen hátulütője is.

Szóval én csak azt szeretném tőled megkérdezni, és kérem, hogy röviden válaszoljál rá, hogy az a negyedik korosztály, akik a legfiatalabbak most - vagy nem tudom, honnan indultunk el -, az beszél-e még a román nyelvet.

BÁGY GYÖRGY, az Eleki Román Hagyományőrző Táncegyesület elnöke: El kell mondanom azt, hogy köztünk nem csak románok vannak, köztünk magyarok is vannak, tehát köztünk nem csak románok táncolnak, tehát vannak olyan fiatalok is, akik magyarok, vannak olyan fiatalok is, akik németek, vagy vannak olyan fiatalok is, akik cigányok. Úgy tehát, ahogy mondtad az előbb, mi beszéljük azt a nyelvet, amit mi az édesapáinktól, a dédszüleinktől, szüleinktől megtanultunk, ha nem is irodalmi nyelvet beszélünk, de ebben otthon vagyunk. Ezek közül is vannak, akik tudnak beszélni. A művészeti iskolában is, mondjuk amelyik a magyar iskolában működik, azok között is vannak olyan gyerekek, meg nálunk van egy román iskola is, ahol, azt hiszem, most 65 tanuló van, valamikor régebben még szebb napokat is élt, de most fellendülőben van a román iskola is, tehát egyre több gyerek jelentkezik oda. A táncosok közül nem mindenki, de van, aki tudja, sőt énekel is, és tudja is, hogy miről énekel. Ezt tudnám mondani erre. Köszönöm szépen én is.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Amennyiben nincsen további kérdés a román táncsoport kapcsán (*Senki nem jelentkezik.*), akkor megkérem Galda Levente urat, a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület elnökét, hogy tartsa meg ismertetőjét. Köszönöm szépen.

Galda Levente (Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület)

GALDA LEVENTE, a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület elnöke: Szeretettel köszöntöm önöket, mindenekelőtt Kissné Köles Erika albizottsági elnök asszonyt, Fuzik János urat, a Magyarországi nemzetiségek bizottsága elnökét, illetve a tisztelt bizottsági tagokat! Nagy megtiszteltetés számomra, hogy Pilisszentkeresztet képviselhetem, illetve azt az egyesületet, amelyet lassan tíz éve hoztunk életre. Ez után a sokrétű eleki bemutatkozás után kapcsolódnék akár én is egy pilisi szlovák népdallal a helyi népviseletben előadva - egyébként így terveztem a mai beszámolómmal megőrzését, hiszen mi ezt mindennapi szinten megéljük. Én azt szeretném mondani, hogy a magyarországi, illetve a nemzetiségi hagyományok nem önmaguktól örökéletűek, hanem tőlünk, általunk, a mi véges életünk táplálja az ő halhatatlanságukat. Ez azt jelenti, hogy újra és újra kérdezhajjuk őket magunkról, s ha kellő alázattal, valódi elhivatottsággal tesszük, akkor itt is, most is válaszolni fognak kérdéseinkre. Én bízom benne, hogy az önökben felmerülő kérdésekre választ kapnak ma tőlem.

Három pillért emelnék ki a magyarországi nemzetiségek továbbélésnek zálogaként. Természetesen az ifjúság alapvető, ez szerintem vitán felül áll, azonfelül a nyelv, ahogy a bizottság tagja, Hepp Mihály úr is elmondta, hogy az ifjúság sajnos már sok esetben nem olyan szinten beszéli a nyelvet, ahogy az elvárt volna, pedig nyelvében él a nemzet, ahogy azt gróf Széchenyi István is elmondta, illetve az egynyelvű és megszokású ország gyenge és esendő, tehát a nyelv, az oktatás, a kultúra megőrzése, illetve a vallás, tehát mi a hitéletnek nagyon nagy jelentőséget tulajdonítunk.

Engedjék meg, hogy paralel vezessük fel a mai beszámolómat Klausz Karolával, az Identita Szlovák Egyesület elnök asszonyával, hiszen én azt gondolom, hogy az együttműködés nagyon fontos mind a nemzetiségeink között, mind pedig az adott közösségen belüli civil szervezetek között. Míg az Identita Szlovák Egyesület országos, illetve nemzetközi viszonylatokban dolgozik, a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület inkább helyi és regionális szintű aktivitásokat és tevékenységet végez. Előjáróban rólunk csupán annyit, hogy mi a 40 éve működő Pilis Néptáncegyüttes utódegyesületeként jöttünk létre a pályázati rendszer érdekében, hogy a támogatási forrásokból fennmaradhassunk. Az Identita Szlovák Egyesület pedig teljesen más célkitűzéseket tűzött a zászlajára, így mi a mai bizottsági meghallgatásunkat, előterjesztésünket szeretnénk együtt megtartani, amennyiben a bizottság erre módot és lehetőséget ad. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Én nem tudtam, hogy együtt fognak előadni, ezért nem mondtam az imént Klausz Karola nevét, de akkor kérem az Identita Szlovák Egyesület elnökét, hogy legyen szíves Levente mellett helyet foglalni. Köszönöm szépen. *(Megtörténik.)*

Klausz Karola (Identita Szlovák Egyesület)

KLAUSZ KAROLA, az Identita Szlovák Egyesület elnöke: Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Bizottság! Tisztelt Elnök Úr! Klausz Karola, az Identita Szlovák Egyesület elnöke vagyok. Bemutatnám a logómat, így néz ki az Identita logója *(Felmutatja.)*: a kék a szlovákok színe, a zöld egy hárslevél, a hárs a szlávok jelképe, és egy szívbe szőttük bele ezt a kis levélkét, hiszen a mi jelszavunk az, hogy: Identita, szívből jön, zo srdca, és így jelképezzük az egyesületünket ezzel a logóval.

Először az egyesület történetéről, a megalakulásról szólnék pár gondolatot. Hiánypótló jelleggel jöttünk létre 2011. március 24-én. A szlovák gyökerekkel rendelkező közepgeneráció képviselői sajnos azzal kellett hogy szembesüljenek abban az időben, hogy nincs egy olyan egyesület, nincs egy olyan szervezet, amely be tudná őket vonni a szlovák nemzetiségi közéletbe, hiszen ha valaki nem táncolt vagy nem énekelt, nem úgy ápolta a hagyományait, akkor valahogy sehova sem tartozott, és nem volt egy olyan egyesület, amelynek a munkáját követni tudta volna, illetve ahol be tudott volna kapcsolódni ebbe a munkába. Nagyon sokan 10-20-30 éves dolgozunk ezen a területen, de a közepgeneráció olyan képviselői is vannak köztünk, akik érettségi után vagy a 8 általános befejezését követően elszakadtak a szlovák nyelvtől, valahogy már nem foglalkoztak vele, viszont egzisztenciát alapítottak, családokat hoztak létre, gyerekek születtek, és azt szerették volna, hogyha idővel a saját gyerekeiknek is át tudnák adni ugyanazt, amiben ők felnőttek, tehát visszatáltak valahogy a gyökereikhez, és nem volt egy olyan fórum, ami erre lehetőséget biztosított volna nekik. Ez volt az egyik indikátor,

amely létrehozta az egyesületet. A másik pedig az, hogy a 2010. évi országos nemzetiségi önkormányzati választásokon azzal a ténnyel szembesültünk, hogy amennyiben - ahogy már említettem - valaki nem táncolt vagy nem tartozott valamilyen egyesülethez, akkor nem volt jelölőszervezete. A független jelöltség abban az időben a törvény által már nem volt engedélyezett, tehát be kellett hogy tagolódjunk valamilyen jelölőszervezethez, és igazából sok esetben „kuncsorogni” kellett azért, hogy jelöltetni tudjuk azokat az embereket, akik aztán később a szlovák nemzetiségi közéletbe önkormányzati képviselőként be szerettek volna kapcsolódni.

A célunk tehát az volt, és a mai napig is az a célunk, hogy a középgenerációt felkészítsük egyáltalán a staféta átvételére, hiszen át kell vennünk a stafétát, illetve a fiatalokat minél intenzívebben be szeretnénk vonni a tevékenységünkbe, meg szeretnénk mozgatni őket, mert idővel nekik kell átadnunk azt a stafétabotot, amit mi az idősektől, idősebbektől át fogunk venni. A másik célkitűzésünk pedig az, hogy lefedjük nemzetiségi létünk minden szegmensét, tehát a kultúrán, az oktatáson, a néprajzon kívül prioritást élvez és nagyon-nagyon nagy hangsúlyt fektetünk a hitéletre, a sportra, a gasztronómiára, a vállalkozói szférára, hiszen az utóbbi években, azt hiszem, az együttműködés Szlovákia és Magyarország között nagyon intenzív lett, és ebben mi konkrét támogatást tudunk a tagjaink által nyújtani a magyar és a szlovák üzletembereknek az együttműködés kialakítására, elmélyítésére. Illetve amit a zászlóshajónkra tűztünk, hogy az ifjúságot mindenféleképpen támogatni szeretnénk, fel szeretnénk karolni, be szeretnénk vonni a tevékenységünkbe a fiatalokat.

A kezdetekkor nem arra törekedtünk, hogy óriási nagy tagságot hozzunk létre, és több száz emberrel diszponáljunk, hiszen tudjuk, hogy a mai világban nagyon nehéz megszólítani és megmozgatni az embereket, illetve egy közgyűlés összehívása is egészen nagy anyagi teher lenne, hogyha egy több száz tagú bázisunk lenne, hanem arra jutottunk, hogy szeretnénk egy száz körüli bázist kialakítani, és utána minden egyes régióban, minden egyes megyében, nagyobb településen aktivistáink vannak, akik bevonják a munkájukba az ott élő embereket, azokat, akik szimpatizálnak, illetve együttműködnek az Identitával, és ők koordinálják ezt helyi szinten. Természetesen megvan az átjárás, mi is kapcsolatban vagyunk, az elnökség is kapcsolatban van ezekkel az emberekkel, de az koordinátorokat nagyon-nagyon fontosnak tartottuk az ország minden részén, hogy megtaláljuk a kulcsembereket.

A kezdeményezés, ami 2011-ben kezdődött, a 2014. évi nemzetiségi önkormányzati választásokon végül is realitássá vált, bekerültünk a politikai színtérre, országos listát tudtunk állítani, és 3600 szavazatot kaptunk országos szinten, ami azt jelenti, hogy az Országos Szlovák Önkormányzat képviselő-testületének, közgyűlésének közel az egyharmadát tudta adni az Identita, 7 képviselőt a 23-ból, egy bizottsági elnököt és majd' minden képviselő az országos önkormányzatnak tagja valamely bizottságnak, és én ezt egy óriási sikernek tartom, hogy négyéves munka után egy ilyen szép eredményt sikerült produkálnunk. Azt is el kell még mondjam, hogy mindannyian szakemberek az élet különböző területeiről, kiválóan beszélnek a szlovák nyelvet, és nagyon-nagyon aktívan részt vesznek a testület munkájában. Továbbá sikerült egy képviselőt bejuttatni a Fővárosi Szlovák Önkormányzatba, és helyi nemzetiségi önkormányzatokban, illetve települési önkormányzatokban is dolgoznak olyan képviselők, akik nemzetiségi listáról

nem tudtak bejutni, de vagy pártlistáról vagy független képviselőként bejutottak, és aktívan politizálnak, részt vesznek a mai politikai közéletben. Illetve büszkélkedhetünk egy polgármesterrel is, aki az Identitának a nagyon nagy támogatója, a sámsonházai polgármester asszony, Bajnokné Képes Gyöngyi, aki szintén az Identita támogatója és segíti a munkánkat.

Most pedig engedjék meg, hogy átadjam a szót Galda Leventének, aki az Identita elnökhelyettese, aki a Fővárosi Szlovák Önkormányzatban képviselőnk, aki a pilisszentkereszt-i önkormányzat tanácsnoka - tehát a települési együttműködés itt is működik -, illetve a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület elnöke.

GALDA LEVENTE, a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület elnöke: Karolához kapcsolódva én kiemelten fontosnak tartom, hogy ma már a művészeti tevékenység - hiszen koreográfusként, énekegyüttes-vezetőként is dolgozom - sajnos kevés, ezért a lobbitevékenység, az érdekképviselet, amelyet a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület is elvégez akár helyi szinten a testületben, akár a fővárosban vagy az országos politikában, nagyon fontos, és szeretném megköszönni azt a nagy támogatást, nemcsak morális értelemben, hanem pénzügyi értelemben is, amit az Emberi Erőforrás Támogatáskezelőtől idén nemcsak mi, hanem a magyarországi nemzetiségi civil szervezetek is kaptak, ezáltal a bizottság munkáját is nagyon-nagyon méltatom, és köszönjük szépen.

A Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület céljait ismertetném önökkel a már elfogadott új alapszabályunk tükrében, amit már a Budapest Környéki Törvényszék is jóváhagyott, tehát az új polgári törvénykönyvnek mi már megfelelünk. A Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület célja a Pilisszentkereszt-en és környékén élők kulturális, vallási és szlovák nemzetiségi identitásának ápolása, fenntartása, átörökítése, a közösségi élet fejlesztése, a Pilisszentkereszt-en élők szlovák nemzetiségi kultúrájának, anyanyelvének, hagyományainak ápolása, történet- és társadalomtudományi kutatása, a határokon átívelő, tehát a szlovák-magyar kulturális párbeszéd megteremtése, a helyi értékek felkutatása, a pilisi, illetve a magyarországi szlovák nemzetiségi népdal- és tánckultúra bemutatása, valamint népszerűsítése, helyi, regionális és országos hatókörű, illetve nemzetközi kulturális és szlovák nemzetiségi hagyományőrző rendezvények, tudományos és szakmai konferenciák, kerekasztal-beszélgetések, továbbképzések, szemináriumok, táborok - itt nemcsak ifjúsági, de hitéleti, bibliai táborokra is gondolok -, zarándokutak, seregszemlék, fesztiválok, minősítő és emlékversenyek szervezése, kiemelten annak tükrében, hogy Pilisszentkereszt egyébíránt a 270. éves évfordulóját ünnepli majd jövőre a szlovák újratelepítésnek. A szlovák nemzetiségi kulturális kiadványok megjelentetése, magyarországi szlovák közművelődési tevékenység, és mindezek érdekében egyesületünk a népdal- és tánckultúra bemutatása végett szlovák nemzetiségi hagyományőrző népdalkórust, népi zenekart, illetve táncsoportokat, továbbá szlovák nemzetiségi egyházzenei együttest, egyházi kórust működtet, illetve a tagjai érdekében lobbitevékenységet, érdekképviseletet lát el. Továbbá vállalkozói tevékenységet is folytathat, hiszen civil szervezetünket fenn kell tartani, művészeti tevékenységet végezhetünk. Én azt gondolom, hogy ez például egy jövőbeli cél és út lehet sok magyarországi nemzetiségi civil szervezet számára, hogy ne csak az államtól várjuk el azt a támogatást, amit évről évre köszönettel megkapunk, hanem mi magunk is kvázi önrészből a saját

támogatói bevételeinken kívül, illetve a tagdíjakon felül magunk is dolgozzunk önmagunk fenntartása, fennmaradása érdekében. Tehát a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület fenntartja a már említett 40 éve működő Pilis Néptáncgyűttest, az egyesület égisze alatt dolgozik a Pilis Néptáncgyűttes nemzetiségi szlovák népdalkórusa, van egy úgynevezett senior vagy szépkorú nemzetiségi táncsoportunk. Az országban elsőként adtuk ki, akkor még Fuzik János elnökletével az Országos Szlovák Önkormányzat támogatásával egyházzenei albumot 2006-ban, tíz évvel ezelőtt jelent meg a Szlovák Éneklő Ifjúság Spievajúca mládež Slovenská, Vyznanie Hitvallás című albuma, amely egyébként a bibliai táborok több mint húszéves múltjára tekint vissza, amelyről majd bővebben Karola fog önöknek tájékoztatást adni. Miután megjelent a Nechaje deti prichádzať ku mne, Engedjétek hozzám a gyerekeket című ima, illetve egyházi gyűjtemény, bibliai történetek összefoglalója Klauszné Fuzik Ildikó szerkesztésében, úgy döntöttünk, hogy a Spievajúca mládež Slovenská Szlovák Éneklő Ifjúság Együttest létrehozuk, és elsőként adtuk ki magyarországi szlovák, tehát szakrális egyházi dalokat tartalmazó albumot, hiszen ez még egy olyan hiánypótló jelleget, űrt töltött be, amit mi - ahogy említettem - az egyik alappillérként kiemelten fontosnak tartunk, hogy ne csak a folklórhagyományaink, hanem az egyházi tradícióink is tovább éljenek. *(Körbeadja az említett köteteket.)*

Az egyházi énekkarunk, szintén az egyesület égisze alatt dolgozik - ezt közreadom önöknek, hogyha esetleg belelapoznak, láthatják...

ELNÖK: Igen, természetesen örömmel megnézegetjük az előadás közben.

GALDA LEVENTE, a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület elnöke: ...a párhuzamokat. Tehát a nemzetiségi egyházi vegyeskarunk például egyedülálló módon Magyarországon szlovák nyelvű passiójátékokat ad elő virágvasárnap, tehát húsvétot megelőzően, ami egyedülállóan archaikus, az ősi szlovák nyelven mind a mai napig töretlenül meghallgatható a templomunkban. Nagy büszkeségünk a több mint 50 éve működő pávakör, amely szintén a Röpülj, páva! mozgalmak során jött létre. Itt szintén nagyon fontosnak tartom a fiatalok nyitottságát azt illetőleg, hogy ezeket az asszonykórusokat, pávaköröket a párfogásukba vegyék, hiszen ők a mi őseink, a mi tanáraink, a pedagógusaink, a mestereink, ezt helyi viszonylatban is kiemelhetem - sajnos márciusban elveszítettük két alapító tagunkat -, és nekünk fontos feladatunk, hogy pártfogásba vegyük őket, hiszen ők nagyon sokat tettek le, nemcsak a magyarországi szlovák, de, gondolom, minden nemzetiségnél vannak hasonló együttesek, így minden nemzetiség továbbmaradásának érdekében. Viszont ők már nem civil szervezeti formában működnek, tehát nyitottakká kell váljunk, és segítő jobbot kell nyújtanunk feléjük, hogy ők is indulhassanak pályázatokon, ugyanis nagyon sok esetben kizáró ok, hogy ők nem beregisztrált szervezet, de már nem elvárható tőlük, hogy ez a bürokratikus adminisztráció, amelyet önök is jól ismernek, 70-80 éves vagy még idősebb emberekként a vállukra nehezedjen.

Továbbá kiemelem még a pilisi triót, és utána áttérek a mindennapi működésünkre. A pilisi trió 15 éve működik szintén a szlovák nemzetiségi területen, és tavalyelőtt adtuk ki a Zahučali hory kötet felgyűjtése során, amely Gregor Papuček, szintén pilisszentkereszt szlovák író-költő munkássága nyomán jelenhetett meg, az utolsó ápolóit és őrzőit ezeknek az

archaikus népdaloknak ő egy kötetbe gyűjtötte, és mi már a saját szájízünk szerint egy albumban ezt megörökítettük. Én azt gondolom, hogy arra tekintettel kell lennünk, hogy fontos az autentikus hagyományok őrzése, de minden korosztály a maga nyelvezetére fordítja le ezeket a népdalokat, a táncművelés őrzését. Sokszor megjelenik a generációs különbség - hogy ne csak a pozitívumokról beszéljek, de igenis felvállaljam a problémákat is -, hogy mi másként értelmezzük mi kulturális hagyományőrzésen dolgokat, mint azt eleink tették, de én úgy gondolom, hogy ez ugyanúgy fejlődik, és nem állhat meg rezervátumszerűen, hanem csak úgy él tovább, hogyha ezek a népdalok szájról szájra továbböröklődnek, de átfordítjuk a magunk nyelvezetére - ezt is átadom.

Illetve tavaly adtuk ki Drotár podrotuje slniečko címen a pilisi szlovák népmeséket, hiszen a pilisszentkeresztiség legalább olyan nagy ívű belső lelkiállapot, mint eleki románnak lenni, és Pilisszentkeresztről el kell mondanom, hogy 51 százaléka volt még az ezt megelőző népszámláláskor, az egyetlen olyan település voltunk az országban, az egyetlen olyan település nemzetiségi szintéren is, ahol a kisebbség alkotta a többséget, tehát Pilisszentkereszten az 51 százalékos szlovák nemzetiségűnek vallotta magát, igen, ez kiemelésre méltó. A Drotár podrotuje slniečko, tehát a drótos, a drótostót megfoltozza a Napocsát, ezek pedig a szintén népművészet mestere, illetve a Szocialista Kultúráért kitüntetett dédnagymamám, Ágfalvi Mihályné Jánszki Marika néni fantáziavilágának szüleménye. Ő egy nagy mesélő volt, nagyon híres volt az egész régióban, szlovák nyelvű kötetei jelentek meg, Lami Pista bácsi gyűjtötte őket egy csokorba. És - haladva a korról - nagyon fontosnak tartjuk, hogy olyan didaktikai oktatási segédanyagokat jelentessünk meg a magyarországi szlovák nemzetiségi iskolák, illetve óvodák, gimnáziumok számára, amelyeket a XXI. század fiataljai is a kezükbe vesznek, és megtanulhatják belőle azt az egyedülálló autentikus helyi dialektust és nyelvjárást, amit mi őrzünk. Minden régióknak, sokszor még egy régió belül minden településnek is megvan a maga nyelvjárása, amit őriznünk kell. Ezen az albumon még olyan helyi szlovák lakosok olvassák fel a meséket, akik valóban az archaikus nyelvjárást őrzik.

Kiemelném még, hogy a helyi hagyományőrzés nálunk a folklórcsoporton belül már egészen másként működik, mint például a pilisszentkeresztői pávakör, amely nyugdíjasklubként több mint 50 éve ért el óriási sikereket, amelyekre méltán lehet büszke a magyarországi szlovákság. A mi egyesületünk már egy cybervilágban él. Nem elvárható a tagoktól, hogy a XXI. században, amikor a mi generációnk aktívan dolgozik még, és nemcsak a nemzetiségi szintéren, hiszen ez nekünk szívügyünk, de társadalmi munkában tesszük önkéntes alapon, tehát a civil szférában, a civil életben dolgozunk, így például nálunk, szemben a pávakörrel, amely nyugdíjasklubként működik, és kéthetente ülnek össze, és próbálnak, és őrzik a népdalokat, a Pilisszentkeresztői Kulturális Egyesület csoportjainál például egy fellépést úgy képzeljenek el, hogy művészeti vezetőként én kiválasztom ebből a kötetből a kiszemelt dalokat egy tematikus dalsokorba összeállítva, én PDF-ben ezt beszkennelem, átküldöm a tagoknak, ők ezt megkapják, esetleg a telefonomra feléneklek, és mp3-ban átküldöm a szólamokat - mert mi arról vagyunk híresek, hogy két-háromszólamú dalokat éneklünk -, és a próbán már gyakorlatilag úgy találkozunk, hogy otthon mindenki megtanulta a szólamokat, kinyomtatta a munkahelyén vagy ki hol (*Derültség.*) a PDF-ben átküldött szöveggönyvet, szépen kívülről megtanulta, ott mi már a népzenei

együttesünkkel találkozunk, hiszen itt is spórolnunk kell, minden a spórolásról szól, hiszen a népzeneészeket meg kell fizetni, ővelük nem tudunk annyit próbálni, nekünk már felkészülten kell velük találkozoznunk konkrétan a fellépést megelőzőleg, és gyakorlatilag ezen az online világon belül, meg a Facebook-profilon belül, ahol van egy zárt csoportja a Pilis Néptáncegyüttesnek, illetve a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesületnek, beszéljük meg a fellépési helyszíneinket, a próbaidőpontokat, egyeztetünk. A mi generációnk már pont a családalapítás korában jár, tehát mindenkinél vannak gyermekek, de mégis szeretnénk továbbvinni a gyökereinket, és ezt az áthidaló megoldást találtuk ki, tekintettel arra, hogy az egyesület tagsága részben Pilisszentkeresztben, részben már a fővárosban él. Én tehát azt gondolom, hogy ha van közös akarat, akkor nemzetiségi közösségeink kultúrája és a hagyományok továbbélnek majd a mi generációnkban, illetve a még fiatalabbakban is.

Most pedig visszaadnám a szót Klausz Karolának, az Identita elnök asszonyának.

KLAUSZ KAROLA, az Identita Szlovák Egyesület elnöke: Gondolatban én is csatlakoznék a Leventéhez a Facebook és a cybervilág témakörében. Ez már a választásoknál, 2014-ben kijött, nekünk is volt egy zárt csoportunk, hogyha ez nem lett volna, akkor nem tudtunk volna ilyen sikert elérni, ugyanis a Facebookon keresztül a zárt csoportban, az Identita zárt csoportjában szerveztük a kampányunkat, tartottunk „kampánygyűléseket”, tehát nagyon-nagyon sok dolgot tudtunk ott lebonyolítani, és sokkal könnyebben be tudtuk vonni ebbe a fiatalokat is. Amikor megbeszéltünk egy találkozót, eljöttünk tízen-tizenötön, azok, akik igazán tényleg a szívügyüknek tekintették, viszont a csoporton belül hozzászólások érkeztek, ötletelések voltak, tehát nagyon-nagyon nagy segítségünkre volt az új világ vívmánya, és be kell látnunk, hogy ez a jövő.

Ami pedig konkrétan az előadást illeti, az egyesület szerepe a kultúra, a nyelv, a hagyományok megőrzése és átörökítése céljából, nagyon röviden szeretném felvázolni, hogy országos szinten az Identita Szlovák Egyesület mi mindent tesz azért, hogy ezek a dolgok tényleg átöröklődjenek, mind a nyelv, mind a kultúra, mind a hagyományok. Amint már mondtam, nálunk prioritást élveznek a fiatalok, hiszen a jövő zálogát látjuk bennük, és őket tekintjük a jövő zálogának.

Idén 22. alkalommal az Identita aktivistái ökumenikus ifjúsági bibliai táborot fognak szervezni Szlovákiában. Ez alatt a 22 év alatt nyolcszáz és ezer közötti gyerek vett részt ebben a táborban, van, aki velünk nőtt fel, tehát 6-7 éves korától jött, és most nem tudjuk őket már elküldeni, asszisztensként visszajárnak, és ragaszkodnak az éves találkozóhoz. 20 éven keresztül, amíg Fuzik János volt az Országos Szlovák Önkormányzat elnöke, az Országos Szlovák Önkormányzat égisze alatt szerveztük ezeket a táborokat, tavaly először önállóan szervezte az Identita Szlovák Egyesület, és idén második önálló szervezésben Szlovákiában, Mariankában tartjuk a bibliai táborot. Azt el kell mondanom, hogy a tavalyi évben a tábor fővédnöke Soltész Miklós egyházi, nemzeti és civil társadalmi kapcsolatokért felelős államtitkár volt, és nagyon nagy segítséget nyújtott az államtitkárság ahhoz, hogy realizálódjon a tábor, illetve Jozef Halko, a pozsonyi főegyházmegye segédpüspöke, aki a határon túli szlovák katolikus hívek pasztorációjáért felel, tehát püspöki felügyelet mellett zajlott a tábor, és egy igazán nagyon-nagyon tartalmas hetet

tudtunk az ország minden egyes régiójából érkező szlovák hívó gyerekeknek tartani. Aktivistáink által, ahogy azt már Levente is említette, 20 éve zarándokutakat szervezünk, és idén lesz az első zarándokutunk önállóan megszervezve az Identita által szintén Szlovákiába, egy kétnapos út, hiszen az idősről is gondoskodni kell, az idősekre is gondolnunk kell, és neki nagyon-nagyon fontos, hogy két-három napot évente a hit jegyében együtt tudnak tölteni.

Megalakulásunk óta nagyon fontosnak tartottuk, hogy megemlékezzünk olyan neves szlovák gyökerű személyiségekről, akik Szlovákiában születtek, aztán a történelmi Magyarország területén éltek, majd Magyarországon fejezték be pályafutásukat, vagy pedig Magyarországon belül költöztek, de mégis alkottak. Halottak napja alkalmából koszorúzó ünnepséget szoktunk tartani a tiszteletükre, minden évre mást választunk, Tessedik Sámuel, Fadrusz János, Lechner Ödön és a tavalyi évben Artúr Hubacsek Harmat, aki a Szent István Bazilikának a karnagya volt 19 éven keresztül, ők voltak azok, akiről eddig megemlékeztünk.

Nagyon fontos az életünkben a művészet. Kortárs művészeti kiállítást tartottunk Stefan Bubán, az egyik leghíresebb kortárs szlovák festőművész közreműködésével Békéscsabán, a Munkácsy Mihály Múzeumban. Egyébként azt fontosnak tartom itt kiemelni, hogy a Munkácsy Mihály Múzeum igazgatója, Ando György szintén Identita-listán indult, tehát a támogatásáról biztosít ő is minket és mi is őt.

A következő közös programunk a Magyarországi Tájházak Szövetségével együttműködve, hogy május 21-én Szügyön tájházműhelyt tartunk, és itt fogunk segítséget adni a tájház-tematikában tevékenykedő szakembereknek. Illetve van két nagy tervünk, Tárnokon és Sós-kúton - ezek Budapest mellett található települések - nagyon-nagyon gazdag szlovák múltunk van, de sajnos tájház még nem működik egyik településen sem, és ebben szeretnénk segítséget adni, hogy még az utolsó pillanatban, 12 óra előtt öt-hat perccel össze tudják szedni azokat az értékeket, amelyek ezeken a településeken vannak, és segítsünk nekik egy tájház létrehozásában, utána pedig az üzemeltetésében.

A következő szegmensünk a vállalkozói szféra. Azt már említettem, hogy ahol tudunk, segítünk, és megpróbáljuk összehozni a szlovák és a magyar vállalkozókat. A Kereskedelmi és Iparkamarával konkrét együttműködésünk van, és az első magyar-szlovák vállalkozói bál, amely tavaly került megrendezésre Pilisszentkereszten, egy nagyon-nagyon fontos eseménye és végül is a kezdete volt ennek az együttműködésnek.

A közmédiával is intenzív az együttműködésünk. Most május 22-én lesz megrendezve másodszor a magyarországi nemzetiségi kultúrák napja, és a turai rendezvénybe kapcsolódtunk be tavaly is, és idén is, és azért Tura, mert ott van sport, ami a fiataloknak nagyon fontos, ott volt a focibajnokság, illetve gasztronómiával készülünk. Ezért választottuk a kultúrát, de egyébként a szlovákok a kulturális programba, illetve a kulturális rendezvényekbe is be szoktak kapcsolódni, de az Identita a fiatalok számára szimpatikus eseményt, ezt a sporttalálkozót választotta.

Fiataljainknak kézműves foglalkozásokat tartunk különböző országos rendezvényeken, ezen kívül támogatjuk a Lipa Szlovák Folklóregyesület táncoktatását a fővárosban a fővárosi és a főváros környéki szlovák fiatalok részére. És most tervezzük egy módszertani kiadvány kiadását nyelvoktató iskolák részére, egy angol-magyar könyvnek szeretnénk elkészíteni a szlovák-

magyar változatát, és erre támogatást is kaptunk. Remélem, hogy az év végén ezek a kiadványok már eljutnak azokhoz, akiknek erre a legnagyobb szükségük van. Illetve ki szeretném emelni, hogy a dabasi Szent János Katolikus Általános Iskola szlovák pedagógusai a szegei egyetemre járnak továbbképzésre, és ehhez a munkájukhoz útiköltség-térítésben is hozzájárulunk, hiszen nagyon-nagyon fontos, hogy megszerezzék azt a képesítést, amit az egyetem nyújtani tud számukra.

Tervünk természetesen nagyon-nagyon sok van, a legfontosabbakat mondanám csak el. Nyelvtanfolyamot szeretnénk létrehozni vasárnapi iskola keretében azoknak a gyerekeknek, akik olyan családokban élnek a fővárosban és a főváros környékén, amelyek sajnos nem tudják őket szlovák iskolába hordani, viszont a szülők szlovák gyökerekkel rendelkeznek, és szeretnék, hogyha a gyerekek megismerkednének a szlovák nyelvvel, ha ilyen hétfői iskola formájában, az is jó, mert legalább a kapcsolatot a szlovák nyelvvel ki tudjuk alakítani. Illetve egy honlap létrehozásán dolgozunk - erre az EMMI-től a Támogatáskezelőről nyertünk pályázati pénzt -, mert nagyon fontosnak tartjuk, hogy a honlapon akkor meg tudjunk jelenni, az országban, a világban hírt tudjunk adni mindarról, amit teszünk.

Szintén nagyon fontosnak tartjuk, hogy kapcsolatot tartsunk hazai szlovák szervezetekkel, akár regionális, akár települési, akár országos szinten működőkkel, illetve önkormányzatokkal, hiszen az önkormányzatokban vannak az aktivistáink. Itt kiemelném Újbuda Szlovák Önkormányzatát, Belváros-Lipótváros Szlovák Önkormányzatát, Pilisszentkereszt Község nemzetiségi önkormányzatát és a sámsonházi önkormányzatot, természetesen számos önkormányzattal együttműködünk, de ezek azok, amelyek leginkább támogatják a munkánkat, és bármikor számíthatunk rájuk.

Illetve fontosak a határon túli szlovák szervezetek, és az is nagyon fontos, hogy egy picit kitekintsünk arra, hogy hogyan is élnek Európában, Európa több országában a nemzetiségek. Itt említeném meg a FUEN szervezetet, a Federal Union of European Nationalities, az európai nemzetiségek föderációs szervezetét, amelynek a rendezvényeire, konferenciáira minden évben ellátogatunk, és ott tudunk kapcsolatokat teremteni azokkal a szervezetekkel - egyébként több hazai nemzetiségi szervezettel veszünk részt ezen a konferencián -, amelyek Európa más országaiban tevékenykednek. Így kerültünk nagyon jó kapcsolatba határon túli magyar szervezetekkel is, például Berényi József úrral, aki a Magyar Koalíció Pártjának volt az elnöke, ezáltal a szlovákiai magyarokkal is intenzívebb lett az együttműködés, hiszen két nyelv tart minket össze: a szlovák és a magyar, és az ő ifjúsági akadémiájukra is ellátogatott az Identita delegációja.

Végezetül ezúton szeretnék köszönetet mondani a Magyarországi nemzetiségek bizottságának azért a nagy munkáért, amit az elmúlt időszakban megtett. Külön köszönetet szeretnék mondani az államtitkárságnak a morális és a nagyvonalú anyagi támogatásért, amit 2016-ban nyújtott, hiszen az egy dolog, hogy rengeteg magántóké és szabadidőt is beleteszünk, mindenki ott segít, ahol tud, de a civil szervezetek e nélkül az anyagi támogatás nélkül nyilván nem tudnának létezni, nem tudnánk élni. Ezt köszönjük szépen.

Köszönöm szépen, hogy meghallgattak. Visszaadnám a szót Leventének, és engedjék meg, hogy az Identita Szlovák Egyesület egy tollal ajándékozza meg önöket szimbolikus ajándékként, hogy emlékezzenek erre a mai találkozóra. Köszönöm a lehetőséget.

ELNÖK: Köszönöm szépen, és akkor Leventének adom át a szót, aztán majd a végén mondok egy-két összefoglaló mondatot. Tessék parancsolni!

GALDA LEVENTE, a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület elnöke: Köszönöm a szót. Engedjék meg, hogy folytassam a prezentációm! A legfiatalabbakról még nem beszéltem. Veselá je dedina, boldog, vidám a falu, az egyesületünkben a legfiatalabbak is képviseltetve vannak, számunkra is tartunk külön foglalkozásokat akár tánc, akár nemzetiségi népzenei téren. Ők is kiadtak egy hagyományőrző albumot, továbbá néhány képpel is illusztrálnám a stúdiófelvételünket, mindennapi életünket, az egyesület tagjait. (*Körbead néhány fotót.*)

Karolához hadd csatlakozzam azt illetőleg, hogy a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület is további tagsággal rendelkezik mind hazai, mind anyaországi civil szervezetekkel, így én magánszemélyként is, de a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület civil szervezetként is tagja a Szlovákok Világszövetségének, amely összefogja a világban élő szórványszlovákságot, tehát nemcsak a külhoni szlovákokat, akik történelmi értelemben itt élünk Magyarországon, Romániában, illetve a Vajdaságban, hanem az újabban, már a gazdasági érdekkapcsolatok révén esetleg kitelepülő, Nyugaton élő szlovákokat egyaránt. Tagszervezete vagyunk több magyarországi szlovák szervezetnek is, közös együttműködésünk van Sámsonháza önkormányzatával, a zsámbéki német hagyományőrzőkkel, ők egyfajta testvéregyesületünk is, tehát nagyon fontosnak tartom azt, hogy jó kapcsolatunk legyen többek között ne csak a saját közösségünkön belül, de a 13 magyarországi nemzetiségi közösségen belüli szervezetekkel is. Itt kiemelten fontos a ruszin közösséggel való együttműködésünk, több közös programot valósítottunk meg együtt sikeresen. Fontos megemlítenem a jótékonyági területet is: börtönkoncertet adtunk tavaly karácsonykor Szlovákiában az ottani elítélteknek.

Én azt gondolom, hogy célkitűzésünk a magyarországi szlovák nemzetiségi kultúra öregbítése, illetve településünk jó hírnevének öregbítése, de nemcsak a hagyományfeldolgozásokon keresztül, természetesen ahogy az elekiek, úgy mi is a teljes évet, az ünnepeket átfogó repertoárral rendelkezünk, a tavaszközöntéstől a lakodalmakon át a regrutabúcsúztatóig minden egyházi és világi népszokást feldolgozott koreográfusunk, Urbanics László. Helytörténeti konferenciát is szervezünk most már második alkalommal, éppen a magyarországi szlovák ifjúsági és nemzetiségi kultúra revitalizációja céljából, illetve érdekében, amelyre egy emlékversenyt írtam ki idén már második alkalommal. Célja annak a megfogalmazása, hogy hogyan tovább magyarországi szlovák ifjúság, tehát én őket akarom, szeretném gondolkodásra sarkallni a szülőket, a tanárokat bevonva, hogy együtt gondolkodjanak otthon, mert ahogy azt önök is megfogalmazták, ez akkor fog élni a szívben, ha otthonról jön, mert mi megtanulhatjuk a nyelvet, de attól az identitás nem lesz bennünk, és ez óriási különbség, és én ezt megtapasztalom sok esetben a KÓTÁ-val, a magyar kórusok, nemzetiségi együttesek, népzenei együttesek, illetve népi zenekarok szlovák referense is vagyok, és most már öt éve szervezünk seregszemléket, minősítő seregszemléket, ahol több mint 300 ember, illetve résztvevő, magyarországi szlovák hagyományőrző van jelen, és óriási különbséget látunk például a budapesti szlovák iskola diákjai, illetve például a pilisi hagyományőrző fiatalok között, de nemcsak fiatalok,

hanem az idősek között is, de például itt a fiatalokat szeretném kiemelni. A szlovák iskola diákjai mindig Nívódíjat nyernek, tehát aranyat hoznak el, de soha nem ütik meg azt a mércét, ami az Aranypáva díjhoz, tehát a kiemelt nívódíjhoz kellene. Tavaly megkérdeztem a zsűrit, mondom: olyan csodálatosan énekelnek, egyszerűen kifogástalanul, és a zsűri, dr. Alföldy-Boruss István - biztos ismerik őt, a Magyar Rádió Zenei Együttesek főigazgatója volt - egyszerűen megfogalmazta, ami az orrunk előtt volt: nincs bennük az identitás. Aki falun nő fel, annak a szíve dala megmutatkozik az arcán, és az az önazonosság, az a nemzetiségi kincs, az benne él, míg ha csak egy nyelvet megtanulsz, vagy egy dalt megtanulsz vagy egy táncot előadsz, de nincs a lelkedben, amit otthonról hozol, akkor ott egy kicsit hitelt vesztett lesz ez az előadásmód, tehát az interpretáció. Az aranyokleveleinket is körbeadom. *(Megtörténik.)*

Mindezekon felül azt gondolom, hogy az autentikusságon felül nekünk haladnunk kell a korrallal. Én ebben kicsit úttörő jelentőséget képviselek a magyarországi szlovák nemzetiségi közösségben felvállaltan, ezt nem mindenki nézi jó szemmel, én azonban azt gondolom, hogy a szlovák kultúra - mint ahogy azt már említettem - nem egy rezervátumállapot. Meg kell tartanunk az autentikus örökséget, azonban vannak filmslágerek, vannak operettek, vannak színházi előadások, és a fiatalokat nem biztos hogy a népdallal vagy a néptánccal fogjuk elérni, és az is egy óriási tévedés, hogy sok nemzetiség, én azt gondolom - de ez valóban csak az én szubjektív, személyes meglátásom - a folklórral letudja a nemzetiségi közösségi létet. De mi van azokkal, akik nem tudnak énekelni, nem kaptak talentumot a tánckészséghez? Akkor ők már nem is a mi közösségünk tagjai? Nekik teret és lehetőséget kell biztosítanunk más irányokban is. Ahogy a Karola is mondta, mi próbáljuk a középgenerációt sítáborokba beszervezni Szlovákiába, a Tátrába, ott beszélhetik a nyelvet. Kétségkívül számtalan lehetőség van még azt illetően, hogy őket ne veszítsük el, mert nem engedhetjük meg magunknak itt a 24. órában azt a luxust, hogy majd 40-50-60 évesen találjanak vissza a gyökereikhez, mert akkor nekünk már nem lesz kit képviselnünk akár önkormányzati képviselőkként sem, de civil szervezeti képviselőkként sem. Én tehát azt gondolom, hogy a hagyományfeldolgozásokon felül az új műfajok felé is nyitni kell, és ezt teszi ernyőszerületünk is, a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület, amelynél még egyébként a névválasztást is nagyon fontosnak tartom, ugyanúgy, ahogy az Identitánál is, hiszen a közösségünkért dolgozunk, és sokatmondó a nevünk is.

Tagja vagyunk továbbá a Magyarországi Nemzetiségi Színházi Szövetségnek is. A Csárdáskirálynőt adtuk elő tavaly velük közös együttműködésben - nem tudom, ismerik-e Gergely Lászlót -, 150 éves a Csárdáskirálynő, idén a Vén Európa Hotelt adjuk elő. Ez is egy olyan új műfaj, amellyel nagyon sokakat be tudunk vonni a színházba, és ezeken az előadásokon egyébként az örmények, a görögök is képviseltetik magukat, tehát a saját nyelveiken szólalnak meg az egyes dalbetétek ezeken az előadásokon.

Még egy dolgot kiemelnék, egy pozitív végszóval szeretném lezárni, illetve hárommal. A fordított asszimiláció is működik. Az édesanyám, illetve az egész pilisi régió többnemzetiségű. Én nem titkolom, hogy magyarországi szlovák vagyok, ez megkérdőjelezhetetlen, de az édesanyám sváb gyökerekkel rendelkezik, az én családban mindenki Brandhuber, Klaus és Glück, ehhez képest én magyarországi szlovák vagyok *(Derültség.)*, azt gondolom, hogy ez

sokatmondó mindnyájunknak. Azok vagyunk, akiknek valljuk magunkat, akikért dolgozunk, de a fordított asszimiláció is működik: az én családomban én az első generáció vagyok, hogyha ezt így mondhatom, aki a bibliai táborok kapcsán gyerekként nőttem bele, és nagyon hálás vagyok a Karoláéknak, hogy belém tápláltak egy olyan identitást a hitélen keresztül, hogy most itt, önök előtt beszélhetek minderről közel 34 évesen, amit én az elmúlt néhány évtizedben megélhettem gyerekkoromtól fogva. De az édesanyámat én szlovákká asszimiláltam (*Derültség.*), ő átjött Csobánkáról, beházasodott Pilisszentkeresztre, ő valóban hasznos tagja akart lenni a szlovák közösségnek, hiszen Pilisszentkereszt, tehát a közösségi élmény, a valahová tartozás élménye nagyon fontos. Ezt, gondolom, önök szintén megélik a helyi közösségeikben. Neki - illetve sokaknak az én szervezetemen belül - teljesen mindegy volt, hogy most magyar népdalt énekel-e vagy német, sváb táncokat őrzünk-e, most a szlovákot tanulja meg tőlem, de már a szlovák misékre jár, szlovák egyházi énekeket énekel, éneklí az alt szólamot (*Derültség.*), és gyakorlatilag már megjelent benne az a kettős identitás, amiért nekem már érdemes volt megszületnem általa (*Derültség.*), és dolgoznom a magyarországi szlovák közösségért.

Még egy jó tanács a civil szervezeteknek: az én társadalmi szervezetem a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Karával is együttműködési megállapodást kötött, ugyanis vannak olyan lehetőségek, amelyek szintén ott állnak előttünk, mégsem élünk velük. Számtalan jogászhallgató várja a befogadó szervezetet, hogy ingyen és bérmentve dolgozzon értünk, így például ez egy kiváló lehetőség volt most, pont a létesítő okirat módosításának az évében arra, hogy mi joghallgatókat tudunk foglalkoztatni, és ez mindnyájunk előtt ott áll. Befogadhatjuk őket, ez nekik szakmai gyakorlat, nekünk pedig egy olyan önkéntes segítség, amelynek a révén tovább prosperálhatnak magyarországi nemzetiségi szervezeteink.

Darvin szavaival élve pedig azt gondolom, hogy nem a legerősebb, nem a legokosabb fog fennmaradni, hanem az, aki a leggyorsabban alkalmazkodik. Az a feladatunk, hogy alkalmazkodjunk a kor kihívásaihoz. Köszönöm szépen, hogy meghallgattak.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm Klausz Karolának, az Identita Szlovák Egyesület elnökének és Galda Leventének, a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület elnökének ezt a lelkesítő és tényleg példaértékű tevékenységfolyamot vagy -egységet bemutató előadását, ismertetőjét.

Azt gondolom, hogy olyan kulcsszavak hangzottak itt most el, amelyekre valamennyien számítunk, akik valamely nemzetiség tagjai vagyunk, nevezetesen: autentikus hagyományok őrzése mellett haladni a korrall, fordított asszimiláció, visszatápláltak a gyökerekhez és hogy a középgeneráció átvette a stafétabotot, ez nekem rendkívül szimpatikus, sőt a fiatal generáció, hiszen azért itt a 30-as évek nekem inkább a fiatal, mint a középgeneráció.

Feltétlenül fontosnak gondolnám, hogy ezt a példaértékű tevékenységet minél szélesebb körben ismertessék meg, hiszen azt hiszem, hogy a többi nemzetiségi számára is lelkesítő, és bizonyíték arra, hogy mindent vissza lehet fordítani a 24. órában is.

Megkérdem az albizottság tagjait, hogy van-e valakinek kérdése. (*Jelzésre:*) Ritter Imre német szószóló úrnak adom meg a szót.

RITTER IMRE német nemzetiségi szószóló: Nem ismételve semmit, mert nagyon szűken vagyunk az időnek, tényleg nagyon jó volt ezt a nagyon sok mindent hallani. Ha én jól figyeltem, akkor játszótok passiót is szlovák nyelven (*Galda Levente: Igen.*) '18-ban Budaörsön lesz az Europassio Közgyűlése és az éves passiótalálkozó. Egyrészt ha '17-ben meghívtok, nagyon szívesen megnézem, ha tudom, hogy mikor van (*Galda Levente: Köszönjük!*), és én felajánlom, hogy '18-ban Budaörsön mutatkozzatok be az Europassio Közgyűlésnek, és ha gondoljátok, '18-ban fel is lehet venni benneteket az Europassio Szövetségbe, ha gondoljátok.

GALDA LEVENTE, a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület elnöke: Megtisztelő, köszönjük a lehetőséget.

RITTER IMRE német nemzetiségi szószóló: Köszönöm. És szlovákul játsszátok, ugye? (*Derültség.*)

GALDA LEVENTE, a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület elnöke: Igen.

RITTER IMRE német nemzetiségi szószóló: Annál inkább.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Még egy céllal előbbre léptünk, itt már a nemzetiségek egymás között is szerveződnek.

Jelentkezni láttam Koranisz Laokratisz urat, hogy ő is szeretne szólni. Megadom neki a szót.

KORANISZ LAOKRATISZ görög nemzetiségi szószóló: Tisztelettel köszönök benneteket! Én sokat tanulok ma tőletek. Karolának nagyon szépen köszönöm, amit elmondott, hogy a civil szervezeteknek nemcsak az állami támogatásra kell hogy támaszkodjanak, hanem vállalkozások vagy vállalkozók által is legyenek támogatva. Én ezen el fogok gondolkodni, hogy hogyan fogjuk ezt csinálni mi görögök. Leventét meg megismertük, amikor nagyon szépen énekelt a ceglédberceli rendezvényen, úgyhogy egy nagyon sokrétű fiatalember, és látom rajta, hogy sokra viszi a nemzetiségek tekintetében a munkája során.

Ami engem megfogott, és amit nem hallottam, és hátha egy ilyen újat tudnék mondani azzal, hogy nem elég az, hogy megtartsuk a nemzetiségeink kultúráját önmagunknak és a felnövekvő generációnak, hanem annak is egy törekvésnek kell lennie, és ezt nem oktatóként mondanám, hogy elfogadtatni a befogadó nemzettel, tehát a magyarokkal, hogy mi ezek vagyunk, és mi így vagyunk szépek és így vagyunk jók. Mit értek ez alatt? Például azt, hogy azt hiszem, két hete, nem, tíz napja volt, hogy mi görögök, az V. Belváros-Lipótváros Görög Nemzetiségi Önkormányzat megrendezte a Bazi nagy görög lagzi II. című film bemutatását, és én először is féltem, és mondtam az Eleninek, aki társad ebben a munkában, Karola, hogy alig fognak eljönni, és kiderült, hogy több mint 250-en jöttek el ezt a filmet megnézni és meghallgatni azt a pár mondatot, amit Eleni ott elmondott mindenki előtt.

Ezzel azt szeretném mondani, hogy mindahányan amikor van valami olyan, ami nagyon kötődik a nemzetiségünkhöz, akármi legyen az, azt próbáljuk bemutatni a nagyközönségnek, akár amit most hallottam, a passiót, amit Budaörs évek óta csinál, és csak egyszer volt szerencsém ott lenni a

Tamás által, úgyhogy ebbe az irányba is mozduljunk el! És Karolának azt ajánlom, hogy jövőre, amikor kiadod ezeket a tollakat, legyen itt, hogy: www..., a weblap címe is, jó? *(Derültség. - Klausz Karola: Úgy legyen!)* Köszönöm szépen a szót.

ELNÖK: Köszönöm a görög szószóló úrnak a hozzáfűzött gondolatokat, és átadom a szót bizottságunk elnökének, Fuzik János úrnak.

FUZIK JÁNOS szlovák nemzetiségi szószóló: Köszönöm a szót, elnök asszony. Köszöntöm a bizottság tagjait és szószólótársaimat! Most megértik, hogy most jó szlováknak lenni itt éppen *(Derültség.)*, és főleg az a jó, hogy valóban vannak ilyen ügyes és sikeres fiatalembereink, úgyhogy természetesen büszkék vagyunk erre, bár a stafétát nem adjuk olyan könnyen *(Derültség.)*, de meg fognak érte dolgozni, egész biztos.

Egy kérdésem van, mert ez nyilván fontos mindenütt, az elnök asszony is említette, hogy az egyesületi formát nem véletlenül, a finanszírozás miatt is választották. Érdekelne - és ez az Identitát talán még nem érintette -, hogy például az 1 százalékos felajánlásokból a pilisszentkeresztli egyesület milyen bevételekre tud szert tenni, vannak-e szponzorai. És végül is valóban köszönetet mondtak azért a támogatásért vagy azokért az eredményekért, amelyeket a bizottságunk elért, de milyen különbséget érez a két egyesület az ideai finanszírozásban, amikor már valóban a háromszorosára emelt szintű költségvetés biztosítja a civil szervezetek működését, illetve a kulturális kezdeményezéseket? Mennyire csorgott le ez ezekhez az egyesületekhez?

GALDA LEVENTE, a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület elnöke: Engedje meg, elnök úr, hogy válaszoljak.

ELNÖK: Igen, akkor megadom a szót *(Derültség.)* Galda Levente úrnak.

GALDA LEVENTE, a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület elnöke: Bocsánat! Köszönöm a lehetőséget. A Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület a közel tízéves fennállása során idén részesült a legmagasabb támogatási összegben, nem titkolom, mind a civil szervezeti működési támogatásunk tekintetében, mind a rendezvényeink, programjaink megszervezése érdekében, amit ezúton is hálásan köszönünk. És amint említettem, a pártolói tagsági, illetve rendes tagsági díjakon felül nekünk vannak állandó szponzoraink, mi megkeressük a helyi vállalkozókat egy-egy programunk megszervezésekor, és akár - most nem szeretnék márkaneveket mondani, de - a helyi élelmiszer-üzletláncra, a helyi trafikusra, virágosra, tehát a vállalkozókra mi bizton számíthatunk, és ez szintén egy bevételi forrás. Ahogy mondtam, mi vállalkozói tevékenységet is végezhetünk, tehát számlaképesek vagyunk, művészeti tevékenységből, fellépti díjakból is fenntartjuk az egyesületet, mert az egyesületi lét bankszámladíjakkal, számviteli, könyvelői díjakkal jár, tehát nagyon sok kiadásunk van, illetve az utazások, a továbbképzések, a fesztiválrészvételek is sokba kerülnek. Anno ezért is volt a 40 éves együttesnek egy mérföldköve, hogy átalakuljunk civil szervezetté, hiszen a koreográfusunk számlaképes, művészeti tevékenységet végző szakmabeli volt, és mindenféleképpen szeretttük volna, hogyha az egyesületünk égiszén belül ő egy dolgozó, egy szerződéses dolgozó volt, tudott

számlát adni a munkájáról, így mi hivatalosan el tudtunk számolni, tudtunk pályázni az ő munkájára, illetve a népviselet-állomány bővítésére, új koreográfiák megtanulására. Tehát nekünk anno ezért is volt nagyon fontos, hogy társadalmi szervezetként működünk tovább, és beregisztráljunk akkor még a Pest Megyei Törvényszéken.

Az 1 százalékos felajánlásokra idén először van mód, közhasznúakká váltunk, ami rendkívül sok adminisztrációval jár, ezt hozzáteszem, de munka nélkül nincs kalács, mi állunk elébe a bürokráciának, és mindent megteszünk annak érdekében, hogy a jövőben is prosperáljon a szervezetünk. Köszönöm.

ELNÖK: Köszönöm szépen.

BÁGY GYÖRGY, az Eleki Román Hagyományőrző Táncegyesület elnöke: Elnézést kérek, nekem mennem kellene, mert nemsokára megy a vonatom. Nagyon szépen köszönöm, hogy itt lehettem, ez egy élmény számomra. Örülök neki, hogy ez a megtiszteltetés ért, örömmel jöttem, és ha még lesz ilyen lehetőség, akkor nagyon szívesen fogok jönni. Elnézést, de nemsokára megy a vonatom, és el szeretném érni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönjük.

BÁGY GYÖRGY, az Eleki Román Hagyományőrző Táncegyesület elnöke: Jó egészséget! Jó munkát! Csókolom! Szervusztok!

ELNÖK: Köszönjük szépen. Mindenesetre számomra tanulság, hogy legközelebb ilyen előadásokból csak kettőt-hármat fogok betervezni, és akkor nem kell senkibe belefojtani a szót, mert 15-20 perces előadásokat írtunk, ehhez képest azért mindannyian látjuk, hogy mindenkinek rengeteg mondanivalója van, amit mi szívesen meg is hallgatunk. Tehát lesz folytatás, és nagy tisztelettel várjuk legközelebb is. *(Bágy György: Köszönöm szépen.)* Köszönöm szépen. Jó utat hazáig! *(Bágy György: Köszönöm.)* És még egyszer köszönöm, hogy el tetszett jönni.

BÁGY GYÖRGY, az Eleki Román Hagyományőrző Táncegyesület elnöke: Köszönöm! Visszontlátásra! Szervusztok! Csókolom! *(Bágy György távozik.)*

Galda Levente úr jelezte, hogy még van egy kis mondanivalója. Egy nagyon rövid időre megadom a szót, mert a többiek idejét is tiszteletben kell tartani.

GALDA LEVENTE, a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület elnöke: Még Fuzik János elnök úr szavaihoz annyiban csatlakoznék, hogy azért az anyaországunk sem feledkezik meg rólunk, tehát ilyen szempontból mi, magyarországi szlovákok szerencsések vagyunk, hogy a határon túli szlovákok hivatala is minden évben ír ki pályázati lehetőséget, és általában ők is nagy anyagi forrásokkal támogatják a mi tevékenységeinket. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Csak annyit kérek, hogy a mikrofonját legyen kedves kinyomni. *(Megtörténik.)*

Még egyszer nagyon szépen köszönöm ezt a rendkívül biztató tájékoztatót, amit Karola és Levente az albizottság, illetve a bizottság tagjaival

megosztott. Igenis egyetérték Fuzik elnök úrral, jó szlováknak lenni, ahogy, remélem, minden nemzetiség ezt érzi akkor, amikor ilyen tevékeny fiatalok működnek a köreikben. Jó munkát kívánok az egyesületeiknek, önöknek személyesen is, és még egyszer köszönöm szépen, hogy megtisztelték albizottságunkat a jelenlétükkel.

GALDA LEVENTE, a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület elnöke: Köszönjük a lehetőséget.

KLAUSZ KAROLA, az Identita Szlovák Egyesület elnöke: Köszönjük szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen.

Folytassuk munkánkat! A következő előadónk Kreis László úr, a Magyarországi Német Ének-, Zene- és Tánckarok Országos Tanácsa elnöke. Átadom a szót, tessék parancsolni!

Kreis László (Magyarországi Német Ének-, Zene- és Tánckarok Országos Tanácsa)

KREISZ LÁSZLÓ, a Magyarországi Német Ének-, Zene- és Tánckarok Országos Tanácsa elnöke: Köszönöm szépen. Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Bizottság! Tisztelt Nemzetiségi Szószólók! Én is nagyon nagy örömmel tettem eleget a felkérésnek, hisz mondhatom, hogy a Magyarországon működő nemzetiségek közül talán a legnagyobb egyesületet, annak a munkáját foghatom össze. A Magyarországi Német Ének-, Zene- és Tánckarok Országos Tanácsának 246 tagcsoportja van, ez közel 6-7 ezer embert jelent az ének, a zene és a tánc tekintetében.

A Magyarországi Német Ének-, Zene- és Tánckarok Országos Tanácsa 1996-ban alakult azzal a céllal, hogy mind az énekkultúránkat, mind a zenei kultúránkat, mind pedig a tánckultúránkat ápoljuk és tovább tudjuk adni a következő generációnak. Ez akkor egy nagyon egyszerű megfogalmazásnak látszott, viszont most szeretnék a Levente befejező gondolatára reagálni, és szinte azzal folytatni, hogy a hagyományápolás véleményünk szerint az egyik, ha nem a legnagyobb közösségépítő erő. A hagyományápolás az, ami azt az élményt adja számunkra, amit egy rendezvény kapcsán mi magunkkal vihetünk, sőt az élmény segít ahhoz, hogy mi a próbákra, a fellépésekre készüljünk és mindazt a munkát örömmel végezzük.

Magyarországon körülbelül 470-490 csoport működik az ének, a zene és a tánc területén, amely német nemzetiségi hagyományt ápol, és ahogy mondtam, ebből 246 csoport tagja a Landesratnak. A Landesrat a megalakulásakor megfogalmazott célt annyival egészítette ki, hogy megteremtettük annak a feltételét, hogy a csoportjaink már nemcsak az egyszerű otthoni fesztiválokra való részvétellel, hogy próbálgatunk, énekelgetünk, zenélgetünk, hanem megjelent egy igény arra, hogy zsűri előtt is megmérettessék mindazt a munkát, amit otthon végeznek, és egy hároméves rotációs rendszerben minden évben más-más szekciónak egy minősítő fesztivált rendezünk, az egyik évben az énekeseink, a másik évben a zenészeink, a harmadik évben pedig a táncosaink számára, és mindig szakavatott zsűri előtt teszik mindezt.

Természetesen a magyarországi németiség részére is egy megkerülhetetlen terület a vallás, sőt ez az, ami bennünket a

hagyományápolásban és a családjaink nevelésében segít. Így a Landesrat minden évben megrendezi az egyházzenei fesztiválját, megrendezzük a régi hangszereket bemutató fesztiváljainkat, megrendezzük a családi muzsika fesztivált, a kis zenekarok találkozóját és a sváb fiatalok fesztiválját, akik a zálogai annak, hogy mindezt az élményt, kultúrát és hagyományt, amit mi képviselünk, tovább tudjuk, át tudjuk örökíteni. Ma már úgy is nevezik a közösségünkben a Landesrat munkáját, mint a minőség TÜV-je, a németeknél ez a Technischer Überwachungsverein, tehát aki a minőségért felel, és csakugyan, ez ma már egy missziós munka, egy szolgálat, hogy a közel 500 csoportból, amely Magyarországon ének-, zene- és tánc-hagyományt ápol, 246 tagja a Landesratnak, és három év alatt a csoportjainknak a 90 százaléka - a 90 százaléka! - odaáll egy szakmai zsűri elé, és megméri a munkáját. Ennek a legnagyobb hasznát a közösségeink látják, amikor is a települési fesztiválok, falunapok, rendezvények ezt mind előadhatják. Összefoglalásként azt tudom mondani, azt képviseljük, hogy a hagyományápolásnak mint közösségi élménynek, mint összetartó erőnek az üzemanyaga nem más, mint az élmény - ez lett a mi hitvallásunk, hogy minél több élménnyel tudjuk megajándékozni a közösségeket.

Természetesen ezeknek a rendezvényeknek a megszervezéséhez azért anyagi háttérre is szükségünk van, ezért a Landesrat évente 12 pályázatot nyújt be a rendezvényeink megszervezésére. Itt ragadom meg az alkalmat én is, hogy megköszönjem azt a támogatást, amit önöktől kapunk, és ezáltal még kiszámíthatóbbá és még finanszírozhatóbbá teszik a rendezvényeinket.

A hagyományápolás mellett, ha előretéknünk, és a jövőre pillantunk, a képzéseket tartjuk a legfontosabbnak. Már ha mondhatom, hogy ha nem is túl vagyunk, de nagyon jó érzés az, hogy a közösségeinkben már az az igény van meg, hogy jó, ezt most elértük, de hogyan marad fenn majd ez minőségében? Egy pár évvel ezelőtt mi is rádöbentünk, hogy a szakembereink közül, ha most csak a táncot említem, az elmúlt három év alatt a két legnagyobb magyarországi német koreográfus már nincs közöttünk, viszont olyan munkát és olyan eredményt hagytak maguk mögött, hogy az élet most a felszínre hozza azokat az ifjú tehetségeket, akik a nagy mesterektől megörökölték, megkapták, átörökölték a tudást. Ezért a középpontba a képzéseket helyezzük, így az éves rendezvényeink mellett minden évben megrendezzük az Singwoche-t, amit magyarul énekhétnek hívunk, ahol az amatőr kórusok vezetőit és az egy picit tehetségesebb tagjait várjuk nagy szeretettel. Ezt általában 20 és 30 fős létszámmal tudjuk megrendezni. A táncosok számára szintén rendezünk Tanzwoche-t, tehát a tehetséges fiatal, jövőbeni lehetséges koreográfusok számára rendezzük meg a Tanzwoche-t, és a Harmonikawoche-t is megrendezzük, amely harmonikatáborba pedig a fiatal harmonikásokat hívjuk meg, hogy elsajátítsák a német zene sajátosságait.

A Landesrat minden évben tart egy szakmai hétvégét, ahol a delegáltakat hívjuk meg, ez körülbelül 30-40 főt jelent. 2012 óta vezetem a Landesrat munkáját, és azóta bevezettük a kétéves tervezést, ami azt jelenti, hogy mi 2016-ban már a '17. és a '18. év rendezvényeiről beszélünk, és arról, hogy akkor milyen szakmai munkát szeretnénk megvalósítani, és ahhoz mit kell nekünk ebben az évben előkészíteni. Ez talán a jövő tervezésének az egyik olyan alappillére és záloga, ahol két területen érünk el óriási eredményt: egyrészt nem sodródunk az eseményekkel, tehát szeretnénk azokat formálni, másrészt pedig fejben már kódoljuk, hogy milyen munkát tűzünk ki magunk

elé, hisz ezt mindenki a munkája mellett végzi mindezt önmaga, a családja, a közössége és a nemzetisége fennmaradásáért.

Ennek a munkának a másik nagyon fontos területe természetesen az, hogy legyenek kiadványaink, ahol meg tudjuk örökíteni a magyarországi németiség kultúráját, így CD-kiadványokkal, kottakiadványokkal, koreográfiákat összefogó dokumentumokkal és a legutóbbi évben a Pilisszentivánon szolgáló Neubrandt Ferenc, Neubrandt Feri bácsi, a pilisszentiváni templom kántora állított össze egy német nyelvű orgonakotta-kiadványt, ami a német nyelvű énekekhez az orgonakíséretet nyújtja, adja.

A Landesrat célul tűzte ki, hogy a jövőben a szakemberképzésen belül egy képzőközpontot szeretnénk létrehozni - és itt most nem egy fizikai épületről beszélünk, hanem az ország területén olyan helyszínekről, ahol a képzéseket egy magasabb fokozatra tudjuk emelni, és még speciálisabb képzéseket tudunk megszervezni kimondottan csoportvezetőknek, tehát karnagyoknak, karmestereknek, koreográfusoknak. Mindenkinek egészen más a helyigénye, és egészen más feltételek kellenek ahhoz, hogy ezek a képzések megvalósuljanak.

A másik terület a nyelv. A képzéseinket alapvetően németül tartjuk. Sajnos én is ahhoz a generációhoz tartozom, amely a sváb nyelvet érti, még beszéli is, de lehet, hogy ha egy ilyen plénum előtt az Imrével svábul kezdenénk el beszélni, akkor el-elakadna a gondolatmenetem, hogy ezt most hogyan is mondta a nagymamám, meg a szüleim ezt hogyan is mondták. Úgyhogy így marad egy másik pálya, ez pedig a németnyelv-tanulást jelenti, ennek pedig zálogai a jövőben a nemzetiségi oktatási intézmények, óvodák és iskolák. A német nemzetiség Magyarországon most már elmondhatja, hogy közel 40, 44 intézményt tart fenn. Én mint 2006 óta Taksony polgármestere elmondhatom, hogy nálunk mind a két intézményt, mind az óvodánkat, mind pedig az iskolánkat a német nemzetiségi önkormányzat tartja fenn, és ez egy 270 fős óvodát és egy 700 fős iskolát jelent, és mindenki, aki oda beiratkozik, a német nemzetiséghez tartozónak vallja magát. A szülők és a családok is látják, hogy ma itt, Európa közepén kettős identitással felnőni - és mindegy, hogy ez most német, szlovák, görög vagy más nemzetiséget jelent - egy olyan kincs és egy olyan befektetés, ami a gyermekek jövőjét biztosan befolyásolja, sőt.

Most egy picit önök felé fordulva egy-két olyan gondolatot szeretnék megfogalmazni, amely a mi működésünket, és nemcsak a német nemzetiség működését, hanem az összes nemzetiség működését segítheti. A támogatási és a pályázati rendszert biztosan célszerű lenne személyre szabottan, mindegyik nemzetiségnek 70 százalékban ugyanazokkal a feladatokkal kell megküzdenie, itt csak a lépték változik, hogy egy kisebb közösségről vagy egy nagyobb közösségről beszélünk, kevesebb vagy több oktatási intézményről beszélünk, vagy kevesebb vagy több egyesületről beszélünk, és ahogy egyre többen tartják fontosnak, hogy a nemzetiségi kultúrát ápolják, úgy fogja mindegyik nemzetiséget utolérni majd ez a feladat, ami bennünket ma, ha fiatalosan mondhatom, fitten tart, hogy hogyan fogjuk minőségében megőrizni a német nemzetiségi kultúránkat. Nagyon jó lenne, ha a támogatási rendszernek pedig lenne egy olyan aspektusa is, amely a fejlődést szolgálja, tehát ha nem feltétlenül csak és kizárólag a működést és egy konkrét rendezvény megszervezését szolgálná, hanem kódozva lenne az, hogy a nemzetiségikultúra-ápolás ne egy stagnáló, lekövető, sodródó szerepet jelentsen, hanem ahogy a magyar nemzet történelmében a nemzetiségek

mindig is meghatározó szerepet tölthettek be, igenis legyen meg az arca, legyenek meg a fejlődésnek a lehetőségei, hogy továbbra is, ahogy már ezer éven keresztül ezt tettük, továbbra is hozzá tudjuk tenni a magyar nemzethez a mi nemzetiségi kultúránkat mint építőkövet. Mire gondolok? Abszolút a szakmai részére, tehát az oktatás-nevelésre, vagy hogy az érdekképviselőt olyan irányba sikerüljön elvinni, hogy legyen ennek még nagyobb hangsúlya, természetesen a jövőre tekintve.

Amit mi nagyon fontosnak tartunk, hogy ahogy minden egyes közösség, függetlenül attól, hogy kicsi vagy nagy, ez ránk is igaz, az önállóság irányába szeretnénk elmozdulni, tehát nálunk rendezőelv, hogy nem akkor rendezünk, ha nekünk pénzünk van, hanem azt szeretnénk megvalósítani, amit mi célul tűzünk ki. Ez annyiban segíti a közösség munkáját, hogy nem úgy kezdik a tagok a munkát, hogy az a baj, hogy az a baj, hogy mit miért nem tudunk, meg mi miért nincs meg, hanem hogy hogyan szeretnénk, miért és hogyan, és ebből a kettőből egyenesen következik, hogy a miből is igyekeznek előteremteni. És akkor most felfedem a titkát annak, hogy a Landesrat miért két évre tervez előre: pontosan ezért, tehát már két évre előre kódoljuk a fejben, hogy mihez kell előteremtenünk azt a háttérrel, hogy a céljainkat meg tudjuk valósítani.

Nagyon hálás vagyok a támogató szervezeteknek, mert az elmúlt nyolc évben egyetlen pályázatunkat sem utasították el, tehát sikerült bemutatnunk azt a munkát és azt a célt, ahol a támogatást adó világosan látja az eredményeinkből, hogy nullát nem adhatunk, ha a maximumot nem tudjuk, de segítsük az ő munkájukat. A finanszírozás tekintetében pedig a tagszervezeteink, a 246 csoport mindegyike fizeti a tagdíjat. Egy pár évvel ezelőtt még egy hihetetlen meghatározás volt, hogy tagdíjat kell fizetni - szerintem a legfontosabb. Ingyen nincs semmi. Hogyha a mértéke csak egy jelképes vagy egy látható vagy már egy célt szolgáló tagdíjösszeg, akkor az a közösség, egyesület egyre komolyabban veszi azt a munkát, amit ők ebbe a szabadidejükből beletesznek.

Az önállóság mellett már volt szó a támogatókról és a szponzorációról. Én személy szerint a szponzorációban nem hiszek. Az egy rövid távú, egy alkalmankénti segítség, de nem segíti hosszú távon az egyesületet, ezért mi a Landesrattal és más közösségekkel is a mecenatúrában hiszünk, ami egy értékteremtő támogatást jelent a vállalkozói kör vagy a lehetséges támogató részéről, aki az ő általa megtermelt értéket, aminek a haszna profitként jelentkezik, helyezi szembe az egyesületünk által képviselt értékkel. És abban a pillanatban, amikor a gazdaság szereplői azt látják, hogy értéket, terméket hozott létre, és ezt össze tudják hasonlítani azzal a minőséggel és értékteremtő munkával, amit egy közösség végez, sohasem az volt a kérdés, hogy ad vagy nem ad, hanem mindig az, hogy mennyit - óriási különbség. Igaz, ezt nem lehet egy év alatt felépíteni, ez a közösség részéről egy nagyon-nagyon hosszú távú gondolkodást kell hogy feltételezzon, és egy elkötelezett, itt mondhatom, hisz itt mindenki az, egy elkötelezett és egy szolgáló mentalitással történő munkának az eredménye a mecenatúra. Ezzel párhuzamosan pedig lehetőségünk van elmagyarázni a cégeknek, hogy mit is jelent a társadalmi felelősségvállalás, tehát ahogy nekik fontos az egészséges munkaerő, nekünk pontosan ugyanolyan fontos az egészséges és tudatos polgár, aki nem felejt el a gyökereit, hanem azokra mindig is odafigyel, odafigyelt és oda is szeretne figyelni, hogy tudja, hogy honnan jött, ma hol van, és merrefelé szeretne menni.

Viszont láttatnunk is kell magunkat, ezért a médiával is kell foglalkoznunk, és a mai kis előadásomnak azt a címet adnám, hogy: nemzetiség 2.0. Hallunk sok mindent, ilyen 2.0, olyan 4.0, mi azt mondjuk, hogy: nemzetiség 2.0 - a kérdés az, hogy mi volt akkor az 1.0. Az 1.0-ról idáig nem nagyon beszéltünk, az 1.0-ban egyszerűen csak megéltük a kultúránkat, megéltük mindazt, amit kaptunk a szüleinktől, megéltük ezt abban a közösségben, ahol élünk. Viszont a 2.0 már némi aktivitást kíván tőlünk, az tehát azt jelenti, hogy nem várhatjuk, hogy valami történjen, hanem nekünk ebben tevőlegesen részt kell vennünk, sőt - sőt! - hogy generáljuk is a változást. Ami elől viszont nem tudunk elmenekülni, mert két világban élünk: van egy valóságos világ itt a Földön, és van egy virtuális világ, a Facebook és az összes többi közösségi portál, ahol igyekszünk mi magunk is nagyon jól kihasználni azt a lehetőséget, hogy bemutassuk azt az értéket és minőséget, amit a Landesrat Magyarországon képvisel az ének, a zene, a tánc és a nyelv területén egyaránt.

Amiről olyan nagyon kevés szó esett, az maga a népviselet, hogy vajon azt a kultúrát, amiben mi felnőttünk, azt a mindennapi viseletünkbe be tudjuk-e emelni, vagy sem. A magyarországi németiséget tekintve egyáltalán nem tett jót az 50 éves szünet, amikor nem ápolhattuk úgy és önfeledten a német nemzetiségi kultúránkat - és azt gondolom, ez piciben vagy nagyban, de mindannyiunkra így igaz -, így ez a népviseletünkön is meglátszik. Nem tudtuk megújítani az elmúlt 50 év alatt, mint például tőlünk egy picit nyugatabbra, ahol szépen az időhöz igazodott a népviselet is, hogy annak a hordása is egyfajta élménnyel szolgáljon.

Nem hagyhatom szó nélkül a nemzetközi kapcsolatainkat sem. A Landesratnak mind a Duna-menti Svábok Világszövetségével van kapcsolata, mind pedig a Landsmannschaft der Deutschen aus Ungarnnal, a Németországban működő közösséggel, a Magyarországi Németek Szövetségével és az országos önkormányzattal is jó kapcsolatot ápol, és a támogatásaink egy részét tőlük és a német szövetségi állam belügyminisztériumától kapjuk.

Ha össze kell foglalnom, akkor picit sváb polgármesterként foglalnám össze, persze nem németül, inkább csak az üzenet a fontos: mindig mondom, hogy nincs gazdasági növekedés befektetés nélkül, tehát nincs hagyományápolás befektetett munka nélkül, azonban egyetlen közösség és település sem lehet sikeres élő kultúra nélkül. Ez az, ami a mindennapjainkat bekeretezi, hogy tudjuk: csakis a magyar ábécé szerint, a szótárban előzi meg az eredmény a munkát, ez itt sincs másképp. Meg kell élnünk a kultúránkat élő mivoltában, élővé kell tenni, és úgy átadni a közösségeinknek.

Az érdekképviselő tekintetében pedig igazán jól áll a magyarországi németiség, hisz északon ott van az Észak-Magyarországi Német Önkormányzatok Szövetsége, a déli régióban a baranyai szövetség, emellett pedig a nemzetiségek közül a legnagyobb kulturális szövetség, a Magyarországi Német Ének-, Zene- és Tánckarok Szövetsége képviseli a magyarországi németeket.

Nagyon szépen köszönöm, hogy meghallgattak. Olyan élménnyel beszélek erről, hogy ez tarthatna holnap délig (*Derültség.*), mert a részletekbe még nem mertem belemenni, de ha lesznek kérdések, akkor azokból hallani fogom, hogy mit felejtettem el elmondani. Köszönöm.

ELNÖK: Mi is nagyon szépen köszönjük Kreis László úrnak az előadását, és, igen, meg kell élnünk a kultúránkat, ezt emelném ki most az ön által elmondott ismertetőből. Megkérdezem kollégáimat, hogy van-e valakinek kérdése vagy hozzáfűznivalója az előadáshoz. *(Jelzésre:)* Hepp Mihály alelnök úrnak adom meg a szót.

HEPP MIHÁLY horvát nemzetiségi szószóló: Nagy élvezettel hallgattam ezt az előadást, és csak gratulálni tudok a Landesratnak, annál is inkább, mert - ahogy a népnyelv mondaná - irigyek vagyunk, mint a zöldgyík *(Derülség.)* erre a formációra, mert én például soha nem tudtam rábeszélni a magyarországi horvátokat, pedig nekünk is van mondjuk olyan száz-valahány különböző kulturális egyesületünk, táncos, s a többi, de nem sikerült elérnem sem annak idején, országos elnök koromban, sem most, de még nem késő, és én azért örülök neki, mert én még emlékszem, nemrégén veszítettük el Báling Józsi bácsit, aki ennek az egésznek a szülőatyja volt, és ő engem próbált rábeszélni, hogy mi is csináljuk meg, mi többiek. Nekem az volt a szerencsém, hogy én még ismertem ezeket a régi kövületeket, akik még tőlünk is jobban tudták azt, hogy mit kellene csinálni, és azt hiszem, hogy ez egy sikertörténet, Heil Helmuttól kezdve, aki a népviseletekről gyönyörű monográfiát adott ki, meg sok minden mást is, a táncsoportokig. Úgyhogy én csak gratulálni tudok, és csak így tovább! Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. *(Jelzésre:)* Ritter Imre úrnak adom meg a szót.

RITTER IMRE német nemzetiségi szószóló: Tudom, hogy ezek olyan témák, amelyekről nagyon hosszan lehet és kell is beszélni, mégis egy-két mondatot hadd mondjak el - szerintem talán a következő előtt kicsit kikapcsolódásként is. Rendkívül fontosnak tartom azt, ami az előző, a szlovák prezentáción is átütött, és, azt hiszem, a Lacinál is, hogy ezeket az elvileg tradicionális, hagyományos dolgokat abszolút professzionális módon kell kezelni, előkészíteni, megtervezni, vezetni, és olyan feltételeket kell teremteni, hogy a mai viszonyoknak megfelelően ezek tovább tudjanak élni. Ez rendkívül fontos. És amiért én nagyon optimista vagyok, az az, hogy nem is kétéves tervezésről beszélünk, mert ez három igazából *(Kreis László: Igen.)*, hiszen februárban volt a közgyűlés, ahol én is ott voltam, és ott a '16-ös költségterv és program, illetve a '17-18-as lett elfogadva, tehát 2016 februárjában tudjuk, hogy 2018. október 4-én, nem tudom én, Mecseknádasdon lesz egy énekkari minősítő.

Ha előre tudjuk, hogy mit akarunk, lehet rá pályázni, elő lehet készülni, minden feltételt meg lehet teremteni, és ebben a pályázatokhoz - csak nagyon röviden - 2014-ben onnan indultunk, hogy 260 millió volt az egész civil szférának nemzetiségi egyesületek működésére, kulturális programjaira, anyanyelvi diáktáborokra, nemzetiségipedagógus-képzésre, és ezek 14 éve nem változtak, 2002 óta ezek voltak a keretek. A '15. év arra ment el, hogy a nemzetiségi bizottság szintjén végignéztük, hogy a NEA-ban próbáljunk előrelépni, a saját pályázati kereteinkben, a „NEMZ”-ben, és a többi, és egyértelműen az volt a megállapítás, hogy a saját keretekben kell továbblépni. De '15-ben az anyanyelvi diáktáboroknál a 30 millió 90-re lett emelve, tehát 60 millióval lett emelve, '16-ban volt egy nagy áttörés, amikor 640 millióval lett megemelve a keret, a háromszorosára lettek emelve az általános működési

támogatás és a kulturális programok, ismét háromszorosára, most már kilencszeresére az anyanyelvi diáktáborok, és most harcolunk az utolsó lépésekkel a '17-es költségvetési törvény kapcsán, és ha sikerül keresztülvinni a tegnap a nemzetiségi bizottság által elfogadott összegeket, akkor 490 millióval lenne megemelve megint, ami azt jelenti, hogy az induló 260 millió forintról 1 450 millió forint lenne, az öt és félszerese, és ezen belül az anyanyelvi diáktáboroknál a 18-szorosa a két évvel ezelőtti keretnek.

Ha ezekkel a pénzekkel jól élünk, és hogy jól tudjunk élni, annak nagyon fontos része az - amiről szintén már januárban a nemzetiségi bizottságnál állást foglaltunk, írásban az EMMI-nek átküldtük, és ez idén már remélhetőleg így is fog működni -, hogy a pályázati kiírások ne karácsonykor és újévkor történjenek meg, hanem mivel a központi költségvetési törvényt előrehozták, legkésőbb október 15-éig legyenek kiírva, legkésőbb december 31-éig elbírálva, legkésőbb január 31-éig legyenek a szerződések aláírva, február elején pedig utalják át a pénzeket, mert ezek kezdettől fogva elvileg előfinanszírozásos pályázatok lennének, csak ez soha nem történt meg.

Nagyságrendekkel megemelt pénzügyi keretek, normális pályázati kiírások, ha meg vannak tervezve előre, azt gondolom, olyan keretfeltételeket tudunk teremteni a Magyarországon élő nemzetiségek kulturális életéhez, amelyek nem voltak egyszerűen soha még Magyarországon. Ezt kellene átvinni mindenkinek, és ehhez valóban egy új lendületet venni, hogy igenis van értelme, ha volt valaha is, akkor most van értelme, van rá lehetőség. Segítünk majd mindenben.

Még egyetlenegy dolog: a képzéssel kapcsolatban az állami képzésnek a hiánya a legnagyobb probléma, tehát nem az, hogy saját magunk képzünk ilyen-olyan módon énekarvezetőket, táncpedagógusokat, és a többi, hanem hogy a hivatalos, államilag elismert, állami képzés az, amiben lépni kellene pont a minőség és pont az elismertség, pont a köznevelési intézményekben való oktatás lehetőségeinek a szélesítése érdekében. Elnézést ezért a kis közbevetett dologért, csak gondoltam, hogy ha már felmerültek ezek, elmondom.

Még annyit, hogy a pályázati kiírások, a 2017-esek, azt kértük, hogy mielőtt ősszel kiírásra kerülnek, az országos nemzetiségi önkormányzatokkal legyenek leegyeztetve, hogy azokban a dolgokban, hogy ez a fejlesztésre adjon lehetőséget, hogy ne kelljen egy országos szervezetnek 12 pályázatot beadnia ugyanabban a témakörben, és a többi, ezekben is lehessen előrelépni. És még azt tudom mondani, összekapcsolva megint a szlovákkal, hogy a pályázati kiírások mindig bürokratikusak lesznek, pláne elektronikus úton, és itt is be kell vonni a gyerekeinket, unokáinkat. Jómagamból kiindulva sosem leszek egy számítógépes fenomén, de a gyerekeink örömmel megcsinálják, ráadásul az iskolában az érettséginek is feltétele, hogy 50 órát különböző közfoglalkoztatásban dolgozzanak, be kell vonni a gyerekeket, ilyen egyszerű, meg kell mondani nekik, hogy mi kell, ők meg megcsinálják ennek a technikai lebonyolítását, és akkor onnantól kezdve működik. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Csak azt szeretném elmondani, hogy még két előadónk van, és az előadók között van olyan, aki hajnalban indult otthonról, úgyhogy egy kicsit szaporázzuk! Az elnök úrnak adom meg a szót.

FUZIK JÁNOS szlovák nemzetiségi szószóló: Köszönöm a szót. Egy rövid kérdésem lenne. Ezek valóban más dimenziók, tehát akár a taksonyi

iskola, óvoda létszáma, aztán ez a félszáz művészeti csoport, de jól értem azt, hogy a mostani szövetség, az ének- és tánckarok szövetsége valahol jogutódja a Magyarországi Németek Demokratikus Szövetségének? Tehát az ebben találta meg a funkcióját? Vagy az megszűnt, és ez egy teljesen új egyesület? Tehát ez hogy történt? Van-e köze a két szervezetnek egymáshoz? Hiszen tudjuk, hogy a németeknél a szövetség mint olyan, a klasszikus, megszűnt. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Tessék, Kreisz úr!

KREISZ LÁSZLÓ, a Magyarországi Német Ének-, Zene- és Tánckarok Országos Tanácsa elnöke: Az megszűnt, a csoportok ott maradtak érdekképviselő nélkül, és akkor jött Báling Józsi bácsi, aki Neubrandt Feri bácsival és Fódi János bácsival mindig azon lamentált, hogy hogyan foghatjuk össze újra a csoportokat. '94-ben szűnt még a német szövetség, és '96-ban alapították meg a Magyarországi Német Ének-, Zene- és Tánckarok Országos Tanácsát.

FUZIK JÁNOS szlovák nemzetiségi szószóló: Világos, köszönöm.

ELNÖK: Köszönjük szépen. Kérdezem a jelenlévőket, hogy van-e valakinek további kérdése. *(Senki nem jelentkezik.)* Amennyiben nincs, akkor egy változtatást szeretnék kérni, egészen konkrétan a ruszin szószóló asszony programja miatt Szilcer-Likovics Olgát kérném meg a következő előadás megtartására, és nagyon szépen kérem, hogy az időt tartsuk. Elnézést kérek azoktól, akik utoljára kapnak lehetőséget, de kérem, hogy tartsuk egy kicsit az időt, mert híján vagyunk. Köszönöm szépen.

Szilcer-Likovics Olga (Ruszin Kulturális Egyesület)

SZILCER-LIKOVICS OLGA, a Ruszin Kulturális Egyesület elnöke, az Országos Ruszin Önkormányzat oktatási és kulturális ügyekkel foglalkozó elnökhelyettese: Tisztelt Elnök Asszony! Tisztelt Elnök Úr! Tisztelt Szószólók és meghívott Vendégek! Nagyon hálás vagyok önöknek, hogy itt lehetek, és elmondhatom, hogy kik azok a ruszinok, illetve hogy beszélhetek a Ruszin Kulturális Egyesület tevékenységéről.

2003-ban a ruszin közösség tíz tagja összeült - ezen tagok mindegyikének volt valami köze a művészethez, tehát voltak nagyon neves zenészek, zenetörténészek, zenetanárok, festőművészek -, és úgy döntöttek, hogy létrehoznak egy kulturális egyesületet. Ez nagyon fontos volt számunkra, mert a mi hagyományainkat, a kulturális kincseinket szeretttük volna valahogyan továbbvinni, megőrizni, továbbvinni és átadni a Magyarországon élő ruszin közösségnek meg a széles körnek. Hogyan tudtuk ezt megtenni, mi volt az első lépésünk? Arra gondoltunk, hogy akkor létrehozunk egy zenekart, egy folklóregyüttest, hiszen az élőzene, az élőzenekar tudja a legjobban bemutatni meg szemléltetni azt, amit a ruszinok képviselnek, és az élőzenével tudtuk közvetíteni az emberek felé azt, ami bennünk volt. Hozzá kell tegyem, hogy én voltam az első szólista ebben az együttesben, aminek a Ruszinok nevet adtuk, és annak idején, a kezdet kezdetén olyan összetételű volt, hogy volt nekünk tangóharmonikásunk, hegedűsünk, gitárosunk, és én voltam a szólista.

Először Budapesten kezdtünk, jól emlékszem, akkor Csepelen volt egy nemzetiségi nap, oda hívtak meg minket, és itt kezdődött el a mi életünk. Nagyon gyorsan elterjedt a hírünk, és elkezdtek nagyon sok helyre hívni minket, így 2006-ban meghívtak minket például Nyíregyházára, ahol annak idején a kisebbségi önkormányzatok országos sport, gasztronómiai és kulturális találkozót szerveztek. Az együttesünk annyira jól szerepelt, hogy első helyezést ért el, ami nekünk akkor nagyon nagy élmény volt, meg büszkék voltunk magunkra. Ezután folyamatosan minden kerületi rendezvényen szerepeltünk Budapesten, és egyszer, 2008-ban meghívást kaptunk Pilisszentkereszt Község Önkormányzatától a reneszánsz év jegyében megrendezett pilisi Klastromfesztiválon való fellépésre. Ott 12 nemzetiségi együttes mutatta be a népi kultúrája egy-egy szeletét, ez nekünk is sikerült, és ott ismerkedtünk meg Galda Leventével, akivel aztán nagyon szoros kapcsolatunk és barátságunk lett, de majd később még mondom, hogy ez hogyan alakult.

Ezen kívül akkoriban az országos önkormányzat elkezdte az alkotótáborát, és meghívtak minket egy nyílt napra Pilisszentkeresztre és Mikóházára. Ott is nagyon szépen szerepeltünk, és a közönség nagyon örült, hogy végre hallja az élő ruszin zenét meg népdalokat, egyébként nagyon kellemes volt, és nagyon örültünk, hogy a közönségből nagyon sokan ismerik a ruszin dalokat, és együtt is énekeltek velünk, tehát az nagyon jól sikerült. Pilisszentkereszten, az alkotótáborban voltak festőművészek Szlovákiából, és annyira megtetszett nekik a mi szereplésünk, hogy meghívtak minket Szlovákiába, a pozsonyi ifjúsági folklórtalálkozóra, a Mlada Garda diákkollégiumban szervezték azt meg. Itt kezdődött a mi kapcsolatunk a szlovákiai ruszinokkal.

Az együttesünk folyamatosan fejlődött, több szólistával, hangszerrel gazdagodott, és 2008-ban együttesünk nagy megtiszteltetésben részesült, mert meghívtak minket a nemzetiségi gálán való szereplésre.

Aztán egy idő múlva arra gondoltam én meg a társaim, hogy jó lenne létrehozni egy néptáncgyüttest, mert az sem volt még addig Magyarországon. Ebben nagyon kezdők voltunk, és segítségre szorultunk. Itt eszembe jutott, hogy talán Galda Levente tudna nekünk ebben segíteni, mert ő profi énekes, koreográfus, nagyon tiszteli a ruszin kultúrát, zenét. Kiderült, hogy nagyon sok ruszin dalt összegyűjtött, úgyhogy nagyon örültem, amikor ő beleegyezett, hogy akkor hozzunk létre egy ilyen néptáncgyüttest, és majd ő segít nekünk összehozni a repertoárt és a próbákat is. Sok-sok ügyes táncosunk volt, végeredményben összesen 16 táncos lett. Egyébként a fóti művészeti iskolával voltunk kapcsolatban, ott nagyon sok ügyes lány volt, és így hoztuk össze közös próbákkal, ami nem volt semmi, nagyon nehéz volt. Végül összejött egy néptáncgyüttes, amelynek a Kárpátia nevet adtuk, és a Kárpátia Együttes is szerepelhetett a nemzetiségi gálán, hozzáteszem: nagyon nagy sikerrel. Én azóta is nagyon hálás vagyok a Leventének, mert azért ez indította el azt az utat, amit mi tovább követtünk. 2010-ben Lengyelországban, Krynica városban megrendezésre került a VI. Ruszin Kulturális Nemzetközi Biennálé, és oda is meghívtak minket. Az együttesünk különdíjban és oklevélben részesült, nagyon meg lettünk dicsérve.

Azt még el akartam mondani, hogy az Országos és a Fővárosi Ruszin Önkormányzat támogatásával sikerült nagyon szép népviseletet beszerezni, megvarratni, és egyébként mindenkinek nagyon tetszett, és kiemelték, hogy milyen színes és milyen szép a ruszinok népviselete.

Szeretném még elmondani, hogy ahogy az előttem felszólalók is mondták, a nemzetiségi kultúránkat, nyelvünket és hagyományainkat csak úgy tudjuk megőrizni és továbbvinni, ha bevonjuk az ifjúságot. Eddig is, de ahogy az évek múlnak - ahogy elmondták a többiek is -, idősödnek, így leváltják a fiatalok az idősebbeket, mi is elkezdtünk keresgélni a fiatalabb nemzedék soraiból olyan tehetséges gyerekeket, akikkel együttest lehetett létrehozni, vagy akikkel úgy lehetett foglalkozni, hogy a későbbiekben tudjunk velük fellépni. Akkor úgy gondoltuk, hogy mivel itt Budapesten más lehetőség nincs, létrehoztunk egy gyermekklubot. Ebbe a klubba 4 évestől 12 éves korig jöttek gyerekek, akiknek különböző foglalkozásokat tartottunk, ének- és népismereti foglalkozásokat, kézműves foglalkozásokat, és az egyházi ünnepekhez is igazítottuk ezeket a kézműves foglalkozásokat, amiket a gyerekek nagyon élveztek, például a húsvéti, a karácsonyi nagyon tetszett a gyerekeknek, saját kezűleg olyan tárgyakat készítettek, amelyek nagyon jellegzetesek és amelyeket a ruszinok ezeken az ünnepeken készítenek. Ezenkívül az énekfoglalkozásokon ruszin népdalokat tanultak a gyerekek, és végeredményben összehoztunk egy gyerekegyüttest. A gyerekegyüttes kapcsán először nem tudtuk, hogy mibe vágunk bele, mert nagyon-nagyon nehéz volt összehozni Budapesten a különböző kerületekből az ilyen kisgyerekeket, úgyhogy itt nagyon nagy áldozatot hoztak nemcsak a gyerekek, a tanárok, hanem a szülők is, de végeredményben kéthetente rendszeresen foglalkoztunk a gyerekekkel, és így jött létre ez a kis együttes, amellyel szintén nagyon sok helyen, a kerületi nemzetiségi ünnepeken szerepeltünk, a tévében is szerepeltünk, film is készült az együttesről, amelynek a Ruszinyátá nevet adtuk. 2015-ben - ez tavaly volt - az együttesünk sikeresen szerepelt a X. kerületi, a zuglói, a fővárosi és a Pécsi Ruszin Önkormányzat hagyományőrző kulturális rendezvényén. Pécselt a helyi televízió is készített velünk műsort.

Nagyon szeretnénk folytatni a gyerekekkel való foglalkozást, az a gondolatunk támadt, hogy milyen jó, most már elég nagyok a gyerekek, mert azok, akik amikor kezdtük, kicsik voltak, most már 180 centi magasak, és szerencsére ezek tehetséges gyerekek, akik zeneiskolába járnak. Úgyhogy arra gondoltunk, hogy ha sikerülne összehozni egy zenekart a gyerekekből, az lenne a nagyon jó, mert akkor ők tudnák kíséreni a szólistákat. Ez nagyon sok munkát igényel, de megpróbáljuk.

Az egyesületünk 2005 óta sikeresen pályázott, eleinte a közalapítványhoz, aztán az Emberi Erőforrás Támogatáskezelőnél. Tavaly sikeres volt a pályázatunk, tábort szerveztünk, ami nagyon-nagyon önállóan ment, addig is szerveztünk tábort, de az elején az országos önkormányzattal együtt, aztán a fővárosival Balatonföldváron - esetleg ha gondolják, akkor ezt megmutatnám (*Körbead néhány fotót.*) -, meg hogy a folklóregyüttes az elején hány tagból állt, itt a lengyelországi biennáléről van fotónk. 2015-ben tehát már önállóan szerveztünk nyelvi és művészeti tábort, ahol a gyerekek intenzív formában tanulták a nyelvet, az énekeket, népismereti foglalkozások, kézműves- és táncfoglalkozások voltak, tehát annyira sűrű volt a program, hogy szinte alig volt olyan idejük, hogy csak úgy semmit csinálva szabadon mozoghattak, de persze arra is nagy figyelmet fordítottunk, hogy sportoljanak a gyerekek, és hogy sokat és rendszeresen legyenek a szabadban.

Az egyesület nevéhez fűződik a zenészt-sorozat elindítása. 2003 óta minden évben szervezünk zenés estéket, ahova magyarországi és határon túli művészeket hívunk meg, megemlékezünk a híres ruszin zeneszerzőkről, zenetörténészekről, zenészekről, népdalgyűjtőkről. 2015-ben például zenés

folklórestet szerveztünk, amelyen a mi kis együttesünk lépett fel egy teljesen új programmal, és meghívtuk a Ruténia szlovákiai ruszin folklóregyüttest, amelynek a tagjai szintén nagyon-nagyon tehetségesek, és gyönyörű koncertet adtak nekünk. Az előadók elmondták, prezentációval bemutatták a ruszin folklór jellegzetességeit, a történelmi, földrajzi tényezők hatását a ruszin folklórra. Ezen kívül még népművészeti kiállítás is volt, ahol a vendégeink megtekinthették a ruszin népművészeti tárgyak gyűjteményét, a Kárpát-medence területén élő ruszinok népviseletét, kézműves tárgyakat, hangszereket.

Szeretném megköszönni a tavalyi sikeres pályázatunkat az Emberi Erőforrás Támogatáskezelőnek. Idén is pályáztunk, úgy néz ki, hogy sikeresen, és ezt is szeretném megköszönni, mert így sikerül nekünk, amit szeretnénk: idén először szeretnénk kiadni egy játékos, szórakoztató könyvet gyerekek számára, amelynek ruszin gyerek-kaleidoszkóp lesz a neve, amely könnyített formában ismereteket nyújt majd a nyelv és az irodalom területén a gyerekeknek.

Én ennyit szerettem volna elmondani, köszönöm a figyelmüket.

ELNÖK: Nagyon szépen köszönöm. Kérdezem, hogy van-e valakinek hozzáfűznivalója nagyon röviden, kérem, mert most már sajnos tényleg az utolsó megszólalókkal fogunk itt kiszűrni. *(Jelzésre:)* Giricz Vera szószóló asszonynak adom meg a szót.

GIRICZ VERA ruszin nemzetiségi szószóló: Köszönöm szépen a szót, elnök asszony. Én is sok szeretettel üdvözlök mindenkit! Igen sok ismerős arccal találkoztam, és ez azt jelenti, hogy tulajdonképpen azok az emberek, akik eddig elkötelezettek voltak, nem adták fel, hanem továbbviszik azt a nemes munkát, amit elkezdtek.

Annyi kiegészítést szeretnék tenni az elnök asszony beszámolójához, hogy a - röviden: - RUKÉ jelölőszervezet, és igen sikeresen szerepelt a választásokon, annyira sikeresen, hogy a fővárosi önkormányzatban is vannak képviselői, sőt az elnök asszonyt fővárosi elnöknek választották meg, de miután elnökhelyettes az országosban, összeférhetetlenség miatt ott le kellett mondania a posztjáról, tehát az országos önkormányzatban is reprezentálva van a RUKÉ.

Amit mi a Ruszin Önkormányzatban is és úgy általában a ruszin közösség a legnagyobb értéknek tekint a RUKÉ működésében, az a nagyon komoly munka az ifjúsággal. Az elnök asszony szerényen elhallgatta, hogy évek óta saját és az önkormányzatok, az országos és a települési önkormányzatok támogatásával szervezik ezt a balatonföldvári művészeti és anyanyelvi gyermektábort, ahol igen komoly munkát végeznek, de nemcsak a művészetek terén, hanem a vallásgyakorlás terén is: naponta görög katolikus lelkészek tartanak hittanórákat, közös imákat, és misével indul és misével végződik a tábor. Most már, ebben az évben sikerült a civil szervezetnek a táborra is külön összeget nyernie, tehát most már teljesen önállóan, úgymond önfinanszírozásból, az EMET támogatásával meg tudják ezt a tábort oldani, és valóban ott, a táborban találkozhatnak Kárpátaljáról érkezett gyerekekkel is, akiktől tanulhatják az élő ruszin nyelvet.

Lévén nincs anyaországunk, nekünk duplán oda kell figyelniük arra, hogy hogyan tudjuk megőrizni a nyelvet, hogy mennyire komolyan vesszük a fiatalokkal való foglalkozást, és én úgy hiszem, hogy ez nemcsak a RUKÉ-nak,

de a többi ruszin civil szervezetnek és az országos önkormányzatnak is egy nagyon komoly feladat, tehát önállóan, támaszkodva a nekünk Magyarország anyaországi támogatásokra - másra nem számíthatunk - továbbvinni azt, amit elkezdünk. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen Giricz Vera asszonynak a kiegészítést. Kérdezem a szószólótársaimat, hogy van-e valakinek még Szilcer-Likovics Olgához kérdése. *(Jelzésre:)* Megadom a szót az elnök úrnak.

FUZIK JÁNOS szlovák nemzetiségi szószóló: Csak egy apró megjegyzés. Sokat hallottunk a RUKÉ-ről. Örülök, hogy ruka és RUKÉ kéz a kézben haladnak *(Derültség.)* a szlovákokkal is. Köszönöm.

SZILCER-LIKOVICS OLGA, a Ruszin Kulturális Egyesület elnöke, az Országos Ruszin Önkormányzat oktatási és kulturális ügyekkel foglalkozó elnökhelyettese: Igen, én is nagyon örülök. Köszönöm szépen Giricz Vera szószóló asszonynak a kiegészítést. Én, gondolom, el is felejtettem, de nem is szerettem volna nagyon húzni már az időt, úgyhogy nagyon jó volt, hogy ezt hozzátette. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen még egyszer Szilcer-Likovics Olgának, hogy beszámolt a RUKÉ működéséről.

Most pedig akkor nagyon szépen kérem, hogy legyünk még egy kicsit türelemmel, és hallgassuk meg a szlovének részéről Mukicsné Kozár Mária asszonyt, aki szlovén néprajzkutató, az Országos Szlovén Önkormányzat Kulturális Bizottságának az elnöke, és még nagyon sok mindent sorolhatnék az ő neve mellé, egyesületben dolgozik, egyesületet vezetett, a szombathelyi önkormányzatnak az elnöke, és azt is tudom és elmondom, hogy azt hiszem, hogy amit a szlovénekről, a magyarországi szlovénekről tudni kell, azt Mária mind nagyon pontosan tudja. Legyenek kedvesek végighallgatni! Kérem szépen az előadást.

Mukicsné Kozár Mária (szlovén néprajzkutató, Országos Szlovén Önkormányzat Kulturális Bizottsága)

MUKICSNÉ KOZÁR MÁRIA szlovén néprajzkutató, az Országos Szlovén Önkormányzat Kulturális Bizottságának elnöke: *(Előadását vetítéssel kíséri.)* Köszönöm a szót. Tisztelt Elnök Asszony, Alelnök Úr, Elnök Úr! Tisztelt Bizottsági Tagok! Tisztelt Jelenlévők! Elsősorban arról szeretnék beszélni, hogy a nyelv és a hagyományok megőrzése és a kultúra átörökítése érdekében mi szlovének mit próbálunk tenni. Az 5 ezer fős magyarországi szlovén nemzetiségi lakosság Szentgotthárdon és hat környező településen és diaszpórában. Szombathelyen, Mosonmagyaróváron, Budapesten, valamint dunántúli településeken él, gondolom, mindenki tudja, hogy Szentgotthárd körülbelül hol van, de szeretném hangsúlyozni, hogy diaszpórában is nagyon sokan élünk, például én is Szombathelyen élek. Itt vannak a települések, hetet mondtam, a hetedik Rábatótfalu, amely Szentgotthárdhoz tartozik közigazgatásilag.

A népszámlálási adatoknál a „Kötődés a kulturális értékekhez és hagyományokhoz”, ezt a mondatot húztam alá, ez 2001-ben volt kérdés, meg a nyelvhasználat a családban és baráti körben. Az adatokból is látjuk, hogy ez mennyire fontos. Itt már sokszor volt róla szó, hogy nem mindenki beszél a

nyelvet, és önhibájukon kívül nem beszélnek ezek az emberek a nyelvet. Az '50-es években a szlovéneket is kitelepítették a Hortobágyra, és ennek következtében a gyerekeket már nem tanították meg, amit most sajnálnak, nálunk a szombathelyi szlovén egyesületben többen vannak ilyenek, de attól függetlenül, hogy nem beszélnek a nyelvet, nagyon kötődnek a kultúrához, és nagyon aktív tagjai az egyesületünknek.

A '11-es népszámlálás szerint 2820 a számunk. Én azt mondom, hogy ezek nem forrásértékű, csak tájékoztató jellegű adatok, mivel a válaszadás nem kötelező, és a mi közösségünk adatai a fontosak, mi 5 ezerre becsüljük magunkat, hiszen ismerjük egymást, 5 ezren vagyunk, szinte egy nagy család vagyunk, mindenki mindenkit ismer.

A szlovén nyelv-, kultúra- és hagyományörzés átörökítője elsősorban a család, ahogy már itt szó volt róla, és a különböző közösségek. Ezeket a közösségeket nem sorolnám fel mindet, a közösségeket befogadó intézményeket is odasorolom, mint a Szlovén Kulturális és Információs Központot, a Pável Ágoston Múzeumot és a Szlovén Tájháza is.

A Magyarországi Szlovének Szövetsége kulturális csoportjait látjuk most, ezenkívül a Szombathelyi Szlovén Önkormányzat is fenntart egy népdalkört, a Szombathelyi Nefejejszek Népdalkört. Volt róla szó, hogy vajon értik-e azok, akik énekelnek, hogy mit énekelnek. Nálunk az énekkarban is van olyan, aki nem tanulta meg az édesanyjától politikai okokból a nyelvet, és mindenegyes próbát először azzal kezdünk, hogy értelmezzük a szöveget, tehát mindenki érti, amit énekel.

Az anyanyelv megőrzésében és az identitás erősítésében nagy szerepe van az anyaországi kapcsolatoknak és mentoroknak. Szerencsénk van, hogy határosak vagyunk az anyaországgal, mert 7 csoportunknak szlovéniai mentora van. A legnagyobb civil szervezetünk a Magyarországi Szlovének Szövetsége, amely 1990-ben alakult. A Szlovén Kulturális és Információs Központ 1998-tól működik. A szlovén szövetségnek 11 felnőtt kulturális csoportja van, 5 énekkar, 3 néptáncscsoportot és 3 színjátszó csoportot működtet magyarországi és szlovéniai támogatásokból.

Az Országos Szlovén Önkormányzat 2012 óta tartja fenn a felsőszölnöki és az apátistvánfalvai kétnyelvű iskolát, és arra törekszik az országos önkormányzat is, hogy a kulturális csoportjaiban is, tehát tanítási időn kívül is lehetőséget nyújtson a nyelv és a kultúra továbbörökítésére, illetve szavalóversenyek, nyári hagyományörző táborok, a szlovének országos találkozójának és a rönkhúzás szokása felelevenítésének szervezője, társszervezője. Amit most látunk, az éppen egy országos találkozó, amit a szlovén szövetség és az országos önkormányzat évenként felváltva tart, szervez meg. Ez nagyon jó alkalom a nyelvhasználatra és az autentikus területen élők és a diaszpórában élők találkozására, és ilyenkor az anyanyelvet is használják. A mi anyanyelvünk egy archaikus szlovén nyelvjárás, a többségünk ezt beszéli, a szlovén irodalmi nyelvet kevesebben beszéljük.

A Rába-vidéki Kulturális és Turisztikai Egyesület Orfaluban felállított Kis-Triglavja a szlovénséghez tartozás jelképe. A Triglav Szlovénia legmagasabb helye, régen Jugoszláviának is a legmagasabb hegye volt (*Derültség.*), és ez a legkisebb falu nagyon sok rendezvényt szervez. A Triglav Nemzeti Parkból hozták ezt a sziklát, illetve a nemzeti park odaajándékozta, mert nem lehet csak úgy elhozni, és azóta a magyarországi szlovének jelképe is lett. Kis kavicsokat látunk körülötte, az a hét településen és a diaszpórában élők egy-egy folyójának vagy patakjának a partjáról, például Szombathelyről a

Perint patakból vittem egy követ, az látható ott alul, tehát így is próbáljuk a közösség összetartását jelképezni.

A kulturális csoportok tagjai közösséget alkotnak, amely biztosítja a szlovén kultúra, nyelv és hagyományok megőrzését, átörökítését. Néhány példa: a felsőszölnöki táncsoport fellépése a szlovén bálon, ami közös alkalom a hagyományok átörökítésére. Ennek a csoportnak saját zenészei, vezetői vannak szlovén koreográfussal, aki a nyelv megőrzését is ösztönzi. A szakonyfalui néptáncsoportnak is szlovéniai a zenésze is, a koreográfusa is, a próbákon a nyelv is fontos szerepet játszik, tehát ha anyaországi a koreográfus meg a zenész is, akkor szinte rá vannak kényszerítve, hogy használják a nyelvet, és ezzel megőrződik a nyelv.

A nyugdíjas néptáncsoport példamutatásával ösztönzi a fiatalokat a hagyományok átvételére. A felsőszölnöki népdalkör jó példája három generáció nyelv-, hagyomány- és kultúraközvetítésének, próbán ők is az anyanyelvet használják. Az apátistvánfalvai népdalkörnek szlovéniai, Mura-vidéki mentora van, a közös nyelvjárás révén, mi ezt az archaikus nyelvjárást beszéljük, és ennek a megőrzése is fontos, mert az idősebbek már nem az irodalmi nyelvet tanulják, az archaikus nyelvet őrzik meg.

A legnagyobb szerepet természetesen a színjátszó csoportokban kapja a nyelv. A Duo Fodornál látunk egy fiataalt is, vagyis időnként trióvá alakul, tehát próbálnak fiatalokat is bevonni. A Vidám Barátok Apátistvánfalván működnek, és a Nindrik-Indrik Valahol Máshol színjátszó csoport egyszer már több évig működött, és most újra átalakult. A középben látható úr a rendező, aki szintén Mura-vidéki szlovén, és itt is nemcsak a fellépések, hanem a próbák során is nagyon fontos az anyanyelv használata.

A diaszpórában élők, a szombathelyi és a budapesti szlovén népdalkör közös éneklése, majd baráti találkozója szintén a nyelv és a kultúra megőrzésére ad alkalmat, tehát egymással is tartjuk a kapcsolatot, és az anyaországi fellépéseknek is fontos szerepe van. Beszéltünk már a népdalok szövegéről, a népdalok szövege is hozzájárul a diaszpórában élő szlovének anyanyelvének megőrzéséhez, vannak benne olyan szavak, amelyeket már elfelejtettek, és a népdalok által újra előkerülnek ezek a szavak.

Az anyaországi kapcsolatokat. Ez egy egészen friss esemény: április 23-án Pável Ágoston születésének a 130. évfordulójára emlékeztünk a Vasi Skanzenben. 17 éve tart a testvéregyesületi kapcsolatunk, az egyik évben ők jönnek hozzánk, a másik évben mi megyünk hozzájuk, ugyanazt a nyelvjárást beszéljük. A Vasi Múzeumfaluban van egy szlovén ház, ahol a szombathelyi szlovének a rendezvényeiket tartják tavasztól ősziig. Most azt látjuk, hogy éppen közösen vonulunk Pável Ágoston unokájával, leányával, az egyesületünk elnökével és a cankovai polgármesterrel az élen. Utána a mi harmonikásunk és a cankovaiak harmonikása, a cankovaiak néptáncsoportja jön, és őket követi az egyesületi tagság közösen.

Beszéltünk az iskolákról. Épp a két énekkar szereplése látható most, a fenntartó az országos önkormányzat, és ilyen iskolán kívüli rendezvényen is fel tudnak lépni.

A múzeumnak is fontos szerepe van, a kétnyelvű múzeumnak. Pedagógiai foglalkozásokat tartunk a szentgotthárdi Pável Ágoston Múzeumban. Beszéltünk a modern technikáról. Ezek olyan múzeumpedagógiai segédeszközök, vannak természetesen munkalapok, munkafüzetek is, ahogy látjuk, de például ki lehet vetíteni egy ilyen memóriajátékot, amelyen a hagyományos kultúra tárgyai számítógépes

memóriajáték a tárgyak nevének kiejtésével is ösztönöz a nyelv továbbörökítésére. Kis hangszórókat látunk, a kártyák másik felén rajta van annak a tárgynak a neve, például ott van az ágy Rába-vidéki szlovén nyelvjárással, szlovén irodalmi nyelven, magyar köznyelven és Lendva-környéki hetési nyelvjárásban. Ez egy olyan uniós projekt volt, amelyben két nemzetiség pályázhatott, a Mura-vidéki magyarok és a Rába-vidéki szlovének, és itt mind a négy nyelvváltozatot lehet használni, a hangszóróra kattintva pedig a helyes kiejtést lehet gyakorolni. Itt látjuk, hogy lelkesen mutogatnak a fiatalok, úgyhogy a modern technikát mi is alkalmazzuk.

Az Országos Szlovén Önkormányzat által 2010-ben alapított Kühár Emlékház Szlovén Tájház nemcsak egyháztörténeti és néprajzi kiállításával, hanem hagyományőrző rendezvényeivel is hozzájárul a nyelv és a kultúra ápolásához. Például van egy ilyen projektünk, hogy generációk párbeszéde, itt a nyelv és a kultúra, a hagyomány átadására van lehetőség. Itt egy kukoricafosztás van, fiatalok, idősek együtt beszélgetnek, együtt énekelnek. Ebben a tájházban a nyári szünetben hagyományőrző táborokat is rendeznek, azért tettem be ezt a fotót, mert látszik a tábornak a pólója, és itt a nyelvet és a hagyományt is átadják az idősek. Van egy ifjúsági egyesületünk, amely szintén érdeklődik a hagyomány iránt. A néni a kenyérdagasztás technikáját próbálja megmutatni.

A diaszpórában élő szlovén mikroközösségek egymással is tartják a kapcsolatot, itt például a szombathelyiek és a köcskiek megemlékezése látható az elszármazott elhunytakra. A Rába-vidéki falvakból nagyon sokan a Köcski Állami Gazdaságban dolgoztak, itt éltek, itt telepedtek le, ebben a temetőben például 11-en vannak eltemetve, és ez is egy ilyen alkalom a még ott élőknek, hogy azokhoz is elvigyük a kultúrát meg a nyelvet, a néptáncsoport és a szombathelyi szlovének népdalköre is fellépett náluk. A diaszpórában élők, én úgy gondolom, sokkal jobban ragaszkodnak még a gyökereikhez, mivel ők már érzik és tudják, mi az, hogyha az ember elveszíti a gyökereit, mert egyszer már kénytelenek voltak elhagyni a szülőföldjüket, és ezért szinte jobban ragaszkodnak a nyelvhez és a kultúrához.

A civil szervezetek, önkormányzatok, kulturális csoportok tagjainak és a mindig az adott falu lakosságának nagy részét mozgósító hagyományunk a farsangvégi rönkhúzás. Ezt akkor rendezzük meg, ha a farsang idején senki nem házasodik. Ez nemcsak közösségi összefogásra, hanem a nyelvhasználatra is ösztönöz, mivel a dramatikus népszokás szövegei is két nyelven, szlovénül és magyarul is elhangoznak. Felsőszölnökön 2014-ben, Kétyvölgyön 2016-ban, idén rendeztünk ilyen nagyszabású rönkhúzást 250 szereplővel és rengeteg érdeklődővel.

Az Országos Szlovén Önkormányzat partnerei felterjesztése alapján a Rába-vidéki szlovének rönkhúzása a 2015. évben felvételre került a Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Jegyzékébe. Úgy érezzük, hogy ez egy nagy elismerés a számunkra. Itt látjuk ezt a dokumentumot, az elismerés dokumentumát. Végül, azt hiszem, a mai témánkhoz találó az idézet, amit ebből a dokumentumból idéznénk: „A Nemzeti Jegyzékre vétel megerősíti a közösségi kultúra védelmének jelentőségét, a kulturális örökség megőrzésének nemzeti szintű elismerését.”. Úgyhogy büszkék vagyunk erre az elismerésre és a közösségünk összefogására, mert itt tényleg nagyon sokan összefogtunk, hogy ezt a rendezvényt - most már rendezvénynek nevezhetjük - megrendezzük, és hogy felkerüljünk erre a listára. Köszönöm a figyelmet.

ELNÖK: Köszönöm szépen Mukicsné Kozár Mária ismertetőjét. Először a jelen lévő szószólókat kérdezem, hogy van-e valakinek kérdése, kiegészítése, megjegyzése. *(Senki nem jelentkezik.)* Amennyiben nincs, egy dologról nem beszélt Mária: természetesen itt is, ahogy több helyütt elhangzott - mert ő alapvetően a kulturális tevékenységre koncentrált -, fontos az anyanyelvi hitéletnek a jelentősége. Mi is minden erőnkkel azon vagyunk, hogy lehetőség szerint minél több eredményt elérjünk ezen a területen is, szlovén nyelvű szentmiséink vannak a két nagy faluban és Szentgotthárdon, illetve minden közösség rendszeresen szervez zarándokutakat az anyaországba. Szlovénia is nagy Mária-tisztelő, tehát alapvetően Mária-zarándoklatokat szerveznek. Ezen kívül természetesen számtalan olyan rendezvény van még, amelyet az egyes önkormányzatok szerveznek és bonyolítanak le, de az időhiány miatt nyilván nem fog beleférni minden.

Én minden előadónak nagyon nagy tisztelettel megköszönöm, hogy egyáltalán elfogadta a meghívásunkat, és azokkal a nehézségekkel, amiket az utazás és a munkahelyről való eljövétel jelent, is vállalták ezt. Azt gondolom, mindannyian látjuk, hogy a maga erejével minden nemzetiség törekszik a hagyományai őrzésére, átörökítésére. A nyelvünk a kultúránkban, a kulturális értékek átörökítésében természetesen a nemzetiséghez való tartozást is erősíti, ez a mi szerepünk, ez a szerepe a közepgenerációnak vagy a fiatal generációnak, és nagy örömmel hallom, hogy mindenütt van arra törekvés, hogy azokat a gyerekeket, akik az iskolában nyilván tanulják a nemzetiségi nyelvet vagy tanulják az anyanyelvüket is, közelebb hozzuk a kultúrához, hiszen ezen az értéken keresztül lehet igazán az önazonosítást átörökíteni a gyerekek számára. Én kérem önöket, hogy továbbra is ugyanilyen lelkesedéssel végezzék ezt a munkát, és nagy tisztelettel köszönöm, hogy az albizottságunk mai ülését megtisztelték.

Az első napirendi pontot ezennel lezárom.

Egyebek

Egyúttal megnyitom a második napirendi pontot, ami az egyebek címet viseli. Kérdezem a jelen lévő albizottsági tagokat, hogy az egyebek címszó alatt van-e valakinek valamilyen észrevétele, kérdése, kérése, problémafelvetése. *(Jelzésre:)* Igen, Koranisz Laokratisz úrnak adom meg a szót.

KORANISZ LAOKRATISZ görög nemzetiségi szószóló: Megkérdezném, hogy folytatni fogja-e az albizottság a különböző nemzetiségi civil szervezetek meghallgatását. Ez a kérdésem.

ELNÖK: Igen, természetesen, merthogy az albizottságunk közneveléssel és kultúrával foglalkozik, az a célunk, hogy lehetőség szerint mindenkinek legyen lehetősége megmutatni azt, hogy milyen módon törekszik a kulturális értékek átörökítésére. Nagyon sokat tanulhatunk egymástól. Ez egy viszonylag kicsi kör, ahol mi vagyunk, de akik itt vannak most, ők továbbviszik azokat az információkat, amelyek itt elhangzanak, a jegyzőkönyveket visszaolvastva mindannyian folytathatjuk a tanulást is az itt elhangzott gondolatokból. Folytatni fogjuk.

Én elvileg terveztem egy olyan második pontot is a mai ülésre - szerencsére elhagytam *(Derűtség.)* -, amely a nemzetiségi színházak kérdését öleli fel, tehát az is sorra fog kerülni. Igen, az őszi ülészak idején folytatjuk. És akkor most én elmondom, én kértem volna lehetőséget, hogy az őszi

ülésszakra tervezem azt, hogy a nemzetiségi színházak kérdéskörével kapcsolatban, elsősorban a tartalmi munkával kapcsolatban, mert a színházak okán költségvetési kérdésekről nagyon sokszor esett szó, de arról, hogy mit jelent a színház mint olyan, az élőszo továbbadása a következő generációk számára, arról fogunk egy további ülést tartani. És természetesen a görög közösség is lehetőséget fog kapni, hogy itt megmutassa a tevékenységét. Köszönöm szépen.

Van-e további kérdés vagy észrevétel? *(Galda Levente jelentkezik.)*
Galda Levente úr jelentkezik. Kérem szépen az albizottság tagjait, hogy amennyiben meg kívánják adni neki a szót, akkor azt az egyetértés jelzésével, szavazással jelezzék. *(Szavazás.)* Igen, tessék parancsolni!

GALDA LEVENTE, a Pilisszentkeresztért Kulturális Egyesület elnöke: *(Hangosítás nélkül:)* Köszönöm szépen. Félig-meddig már csak informálisan szeretném hozzátenni a következőt... *(Közbeszólások: Mikrofonba!)* Tehát a kontinuitás biztosítása mellett, hogy felmenőrendszerben működjenek kultúr csoportjaink az óvodától egészen a nyugdíjasklubokig. Még azt szeretném így a vállalkozói szférából jöve megemlíteni önöknek meglátásként, kívülről, mégis benne élve, hogy nagyon fontos a menedzsmentszemlélet.

A nemzetiségi közösségeinket mi az őseinknek köszönhető, jól prosperáló márkanévként kaptuk meg, amelyet felelőségünk teljes tudatában kell továbbépítenünk, és véleményem szerint - ez az én meglátásom - nagyon fontos olyan menedzsmentszemléletű szakemberek bevonása az intézményeinkbe, akik ezt a vállalkozói menedzsmentszemléletet, főleg a pályázati támogatási rendszerek tekintetében egyfajta marketing-, kommunikációs stratégiát felépítve, PR-tevékenységként viszik tovább, hiszen az egész életünk önmagunk eladásáról szól akár egy állásinterjú, akár a párkapcsolatunkban, és véleményem szerint, azt gondolom, a nemzetiségeink is egy sikeres PR-tevékenységnek köszönhetően lesznek vonzó perspektíva a fiatalok számára, amelynek révén ők közénk akarnak tartozni. Köszönöm szépen.

ELNÖK: Köszönöm szépen. Igen, ez a fiatalság hangja volt *(Derültség.)*, ez a mai, a XXI. századi világ hangja volt, de természetesen egyetértetek, valóban utána kell lépni azoknak a változásoknak, amelyeknek a világát éljük. Köszönjük szépen, igyekszünk majd azért mi öregek is azonosulni ezzel a szemlélettel. *(Közbeszólások. - Derültség.)*

Kérdezem, hogy van-e további észrevétel. *(Senki nem jelentkezik.)*

Amennyiben nincs, köszönöm az aktív és tartalmas délelőttön való részvételét mindenkinek. További szép délutánt és jó munkát kívánok! Köszönöm szépen.

Az ülés berekesztése

Az ülést bezárom.

(Az ülés befejezésének időpontja: 13 óra)

Kissné Köles Erika
az albizottság elnöke

Jegyzőkönyvvezető: Molnár Emese